13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1996, ՇԱԲԱԹ # 5 (1011)

Ազգ

Azg
armenian daily

Քլինթոն ամուսինները լիակատար սնանկացման վտանգի առաջ

Քլինթոն ամուսիններին սպառնում է լիակատար սնանկացում, եթե նրանք մոտ ժամանակներս ի վիճակի չլինեն վճարելու իրավաբանական ընկերություններին 200 միլիոնից ավել ԱՄՆ դոլլար Ուայթ Ուոթեր աղմուկ հանած ֆինանսական խախտումների գործում նրանց ծառայությունների դիմաց։ Ներկայումս Քլինթոն ամուսինները ի վիճակի են վճարելու միայն 865 հազար ամերիկյան դոլլար։

Ընդունվեց վարչապետ Դինիի հրաժարականը

Ինչպես գրել էինք նախապես, Իտալիայի վարչապետ Լամբերտո Դինին Ամանորից անմիջապես առաջ իր հրաժարականն էր ներկայացրել նախագահ Սկալֆարոյին, որ մերժել էր այն ընդունել։ Երեկ, ի վերջո, Իտալիայի նախագահն ընդունեց վարչապետի հրաժարականը։ Այժմ իտալական մասնատված խորհրդարանում կուսակցությունները ստիպված են որոշել, թե կարո՞ղ են երկուշաբթի օրը սկսվելիք բանակցությունների արդյունքում մի նոր կառավարություն կազմել, թե՞ պետք է նախապատրաստվեն կանխահաս ընտրությունների։

ՀՈՎՎԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՅՑ

Ամենայն հայոց հայրապետը ժամանեց Նիւ Եորք

ԱՐԱ ՔԱԼԱՅՃԵԱՆ,
Նիւ Եորք, 12 յունուար

Նորին Ս. Օծութիւն Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, Նիւ Եորքի Քենեդի միջազգային օդակայանը ժամանեց չորեքշաբթի օրը եւ դիմաւորուեցաւ Գերբ. Տ. Խաժակ Արք. Պարսամեանի, Առաջնորդ Ամերիկայի Արեւելեան թեմին, Գերբ. Տ. Վաչէ Արք. Յովսէփեանի, առաջնորդ Ամերիկայի Արեւմտեան թեմին, Գերբ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի, առաջնորդ Գանադայի թեմի, ինչպէս նաեւ մեծ թիւով հոգեւորականներու, զանազան կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու եւ խուռներամ բազմութեան կողմէ։

Նորին Ս. Օծութիւնը կարճ հանգիստ մը ընելէ ետք ուղեւորուեցաւ դէպի Նիւ Եորք քաղաք եւ Հրաշափառ արարողութեամբ մուտք գործեց Ս. Վարդան մայր տաճար։

Յաջորդ երկու օրերուն (հինգշաբթի եւ ուրբաթ), Գարեգին Կաթողիկոս զանազան այցելութիւններ կատարեց Նիւ Եորքի մէջ։

Այսպէս, Նորին Ս. Օծութիւնը տեսակցեցաւ Նիւ Եորք նահանգի նահանգապետ Փաթաքիի հետ։ Ճաշ սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկաներու Հաս սիրուած եւ ազդեցիկ Յոյն եկեղեցիի Առաջնորդ Եակովոսի, ինչպէս նաեւ յոյն կղերականներու հետ։

Առա տեսակցութիւններ ունեցաւ եկեղեցիներու ազգային խորհուրդի ազդեցիկ կազմակերպութեան ղեկավարներուն, ինչպէս նաեւ Ուղղափառ եկեղեցիներու ներկայացուցիչներուն հետ։

Նորին Ս. Օծութիւնը ժամանակ գտաւ նաեւ տեսակցութիւններ ունենալու հայկական Medical Outreach կազմակերպութեան հետ, որ Հայաստանի հիւանդ փոքրիկներու առողջութիւնը վերականգնելու աշխատանք կը տանի, ինչպէս նաեւ Գարակէօզեան հիմնարկի ներկայացուցիչներուն հետ։ Նաեւ Հայ Աւետարանական եկեղեցիի ներկայացուցիչներուն հետ։

Այսօր, ուրբաթ, Նորին Ս. Օծութիւնը պիտի այցելէ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան կեդրոնը, ուր տեսակցութիւններ պիտի ունենայ, եւ ապա ճաշուն ներկայացուցիչներու հետ հարցազրոյց պիտի կատարէ։ Ապա պիտի տեսնուի Հայոց Առաջնորդարանի զանազան կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն հետ, որոնց կարգին՝ Առաջնորդարանի խորհուրդին եւ Հայաստանի Օժանդակութեան Մարմնի ներկայացուցիչներուն հետ։

ԱՊՀ ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ամսի 18-ին կմեկնի Մոսկվա

Թուրքական թերթը նախատեսում է Ալիեւ- Տեր-Պետրոսյան հանդիպում

Հունվարի 18-ին Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը կմեկնի Մոսկվա, ուր հանդիպում կունենա Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Բորիս Ելցինի հետ։ Նախատեսվում է, որ հանդիպման ընթացքում կքննարկվեն հայ-ռուսական երկկողմ հարաբերություններին եւ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգավորմանը վերաբերող հարցեր։ Հունվարի 19-ին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը կմասնակցի ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների ներքակսան գագաթաժողովին։

«Թյուրքիյե» օրաթերթը, վկայակոչելով Բաքվի աղբյուրները, իր հունվարի 12-ի համարում գրում է, որ առաջիկա հունվարի 19-ին, թաս երեւույթին ԱՊՀ երկրների գագաթաժողովի շրջանակներում, Մոսկվայում երկկողմանի հանդիպում կունենան Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահները։ Դարձյալ վկայակոչելով «իրավասու աղբյուրներ» թերթը վստահեցնում է, որ Լ. Տեր-Պետրոսյան-Հ. Ալիեւ հանդիպման ընթացքում «կարող են կարեւոր զարգացումներ արձանագրվել բռնագրավված ադրբեջանական տարածքների պարպման ուղղությամբ»։

Դարձյալ վկայակոչելով «մի շարք դիտորդների» կարծիքը, «Թյուրքիյեն» գրում է, որ Մոսկվայի զարգացումները կախյալ են այն ճնշումից, որոնք գործադրվում են Հայաստանի վրա, նկատի ունենալով, որ, ինչպես եզրակացնում է թերթը, Արեւմուտքը մտահոգ է Ադրբեջանում կայունության պահպանմամբ, քանի որ նույն Արեւմուտքը միլիոնավոր դոլլարի ներդրումներ է կատարում նավթի բնագավառում եւ, հետեւաբար, մտահոգ է, որ պատերազմական իրավիճակի դեպքում գործերը լավ չընթանան այնտեղ։

ՄՈՍԿՎԱ

Արտաքին գործերի նախարարների հանդիպումը սկսվեց

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, «ՆՈՎՈՍՏԻ ՏԱ ՊԱՆ»։ Այսօր Մոսկվայում աշխատանքն սկսեց ԱՊՀ անդամ պետությունների արտգործնախարարների խորհրդակցությունը։ Այն կարեւորվեց նրանով, որ առաջին անգամ էր դրան մասնակցում Ռուսաստանի արտաքին գործերի նոր նախարար Եվգենի Պրիմակովը։ Նիստին մասնակցում է նաեւ Հայաստանի ԱԳ նախարար Վահան Փափազյանը։

Եվգենի Պրիմակովի խոսքերով, խորհրդակցության նպատակն է մանրակրկիտ մշակել ԱՊՀ երկրների բարձր մակարդակի հանդիպման հարցերը։ Հանդիպումը տեղի է ունենալու հունվարի 19-ին Մոսկվայում։ Խորհրդակցության ընթացքում քննարկվել է խաղաղարարական եւ մարդասիրական իրավական հարցերի մի մեծ խումբ։ Դրանցից գլխավորներն էին հակամարտությունների, մասնավորապես Աբխազիայում, կարգավորման հայեցակարգերի նախագծերը եւ սահմանային հարցերում համագործակցության համաձայնագիրը։ Նախատեսվել են նաեւ կոնկրետ քայլեր ԱՊՀ երկրների մշակույթի գործիչների առաջին վեհաժողովի անցկացման ուղղությամբ։

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեւան. Նոր նշանակումներ եւ ազատումներ

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հայաստանի Հանրապետության նախագահի հրամանագրերով Կանադայում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Գագիկ Ալոշի Նանագուլյանին, Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարի տեղակալներ Էդուարդ Հենրիկի Զուլոյանին եւ Վարդան Մինասի Օսկանյանին շնորհվել է արտակարգ եւ լիազոր դեսպանի դիվանագիտական աստիճաններ։ Նախագահի երկու այլ հրամանագրերով Գագիկ Նանագուլյանը նշանակվել է Կանադայում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան, իսկ ԱՊՀ-ի, Եվրոպական միության եւ միջազգային կազմակերպությունների հետ կապերի գծով նախարար Գագիկ Մկրտչի Շահբազյանը, համատեղության կարգով, Հայաստանի Հանրապետության ներկայացուցչության ղեկավար։

Քաղաքային էլեկտրատրանսպորտը՝ 30 դրամ հունվարի 15-ից

Հայաստանի հանրապետության կառավարության որոշմամբ քաղաքային էլեկտրատրանսպորտով (տրամվայ, տրոլեյբուս, մետրո) երթեւեկելու սակագինը 1996 թ. հունվարի 15-ից սահմանվում է 30 դրամ։ ՀՀ Կառավարության լրատվական ծառայություն

ՄԻՏԹԵՐԱՆԻՆ

Միտերանին բուժող բժիշկները «շառլատանն՞ե՞ր»

ՓԱՐԻԶ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՌՈՅԹԵՐ ԵՎ ԱՅԼ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ։ Ֆրանսիայի նախկին նախագահի հուղարկավորումից հետո, այսօր ավելի մեծ համեմատություններ ստացավ զայրակցությունից այն հարցադրումը, որ հնչել էր Ֆրանսուա Միտերանի մահվանից անմիջապես հետո՝ շաղախակավոր քաղկցելով տարօրոտ նախկին նախագահի բժիշկները ճի՞շտ են բուժել իրենց հիվանդին, կարելի չէ՞ր նրա կյանքը երկարաձգել։ Ըստ ֆրանսիական քաղցկեղաբանական ինստիտուտի մի քանի մասնագետների, նրան բուժող բժիշկները «շառլատաններ» էին ու կարող էին սիրված ղեկավարի կյանքը փրկել։ Նույն կարծիքին է նաեւ Ֆրանսուա Միտերանի եղբայրը, սակայն այրին՝ տիկին Դանիել Միտերանը այլ կարծիքի է։ Նա հրապարակավ հավաստիացրեց, որ Միտերան ընտանիքը մեծ վստահություն ուներ նախկին նախագահին բուժող բժիշկների նկատմամբ։ Իր հերթին, այսօր լույս տեսած «Լը Մոնդ» թերթի համար մեկ այլ սուր պայթեցրեց։ Ըստ թերթին հասած տվյալների, նախագահ Միտերանը շաբա՞թ օրը այսինքն մահվանից շուրջ 30 ժամ առաջ, իրեն բուժող բժիշկներից խնդրել է դադարեցնել բուժումը։ Թերթի տվյալներով, Միտերանը դեռեւս 1982 թ.-ին գիտեր իր հիվանդության մասին, եւ երբ ֆրանսիական հասարակությանը ժամանակին տեղեկացված լինեեր նրա զաղտնի պահված հիվանդության մասին, ապա 1988 թ.-ին նա կարող էր չվերընտրվել։ Այստեղից՝ թերթի եզրակացությունը նախագահի մասին պարբերաբար տրվող առողջական պաշտոնական տեղեկություններ միշտ էլ կեղծ են եղել։

Պատանդները ականապատված ավտոբուսում

Ուրբաթ օրը Պերվոմայսկիում զոհվեց երկու մարդ։ Ինչպես հայտնի դարձավ, պատանդներից մեկը օգտվելով չեչեն ժամանակի անուշադրությունից, հափշտակել է նրա զենքը եւ սպանելով վերջինիս, փախուստի է դիմել։ Սակայն վրա հասած գրոհայինները կրակ են բացել նրա հետեւից, որից եւ նա զոհվել է։ Հաջող փախուստի են դիմել Նովոսիբիրսկից պատանդ վերցված 37 ոստիկաններից 4-ը, որոնք լրագրողներին պատմել են, որ գրոհայինների մոտ պահվող 26 կանայք երեխաների հետ միասին տեղավորված են դպրոցի շենքում եւ մզկիթում, իսկ տղամարդիկ զինվորներն անց են կացնում գրոհայիններով շրջապատված ավտոբուսներում։ Մի այլ՝ լեզգի պատանդ, որին նույնպես հաջողվել է փախչել, հայտնել է ուշագրավ վկայություն, թե որի շարասյունը սկզբնական շրջանում հասել է չեչենական սահմանը, սակայն օդում հայտնված ռուսական 10 ուղղաթիռներից հրթիռային կրակ է բացվել շարասյան ուղղությամբ՝ ստիպելով փոխել երթուղին։ Ուղղությունը հրամայել է հետ վերադառնալ Պերվոմայսկ, որտեղ նրանք չհանդիպեցին որեւէ դիմադրության, առանց որեւիցե կրակոցի զինաթափվել են ագարակի մոտակայքում տեղակայված ներքին գործերի հսկիչ կետը, զերի վերցնելով ոստիկաններին։ Երեկ Գրոզնիից Պերվոմայսկ ժամանեցին 11 չեչեն հեղինակավոր անձինք, որոնք կոչ արեցին ազատ արձակել պատանդներին։ Ռադուեւը լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ պատրաստակամություն է հայտնել ազատ արձակել բոլոր պատանդներին, եթե իր կողմից հարգված եւ վստահություն ներշնչող ՌԴ քաղաքական գործիչներից՝ Գրոմովից, Լեբեդից, Գայդարից եւ Յավլինսկուց որեւիցե մեկը կհամաձայնի արտասահմանյան լրագրողների հետ միասին ուղեկցել ավտոշարասյունը մինչեւ Նովոգրոզնիենսկ։ Նա մեկ անգամ եւս ընդգծել է, որ իրենք պատրաստ են մինչեւ վերջին փամփուշտը մարտնչել։ ՌԴ Պետդումայի պատգամավոր Հաշիլովը, որն առաջին իսկ օրվանից մասնակցում է բանակցություններին, լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ իր վրդովմունքն ու զարմանքն է հայտնել, թե ուժային նախարարության ղեկավարները հաշվի չեն առնում վարչապետ Չեռնոմիրդինի կարգադրությունը, որը Դաղստանի իշխանություններին խոստացել է պատանդների ազատ արձակման հարցը լուծել միայն խաղաղ բանակցությունների միջոցով։

Երեկ, Պերվոմայսկից հաստավկուր ծանրապարհահատվածում ավտոմեքենաի հետեւանքով վնասվածքներ ստացավ ՌԴ համապետական անվտանգության ծառայության փոխտնօրեն Վալենտին Զորինը, որը ծանր տեղափոխվեց հիվանդանոց։ Վերջինս տարածաշրջան է ժամանել նախագահ Ելցինի կարգադրությամբ՝ ղեկավարելու չեչեն գրոհայինների կողմից Պերվոմայսկում պահվող պատանդների ազատ արձակման գործողությունը։

Վերջին տվյալների համաձայն, գրոհայինները ականապատել են տղամարդ պատանդներով լի ավտոբուսները եւ կանգնեցրել են դպրոցի եւ մզկիթի մոտակայքում, որտեղ գտնվում են կանայք եւ երեխաները։

ԳԱԳԻԿ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«4000 զինվոր ԼՂ ուղարկելու լուրը լոկ քարոզչական ակցիա է»

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՓԱՍ։ Օրերս մենք տեղեկատվություն էինք տարածել այն մասին, որ ԵԱՀԿ-ն պատրաստակամություն է հայտնել 4000 տղիսակ սաղափարչափոր ուղարկել Լեռնային Ղարաբաղ խաղաղության պահպանման համար։ Նշենք, որ լուրի սկզբնաղբյուրը Իրանի ԻՌՆԱ լրատվական գործակալությունն է։ Հայաստանում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության մշտական ներկայացուցչի Ալեքսանդր Հարությունյանն այսօր հայտնեց, որ այդ «պատրաստակամության» մասին տեղեկանում են մեր Փասի տարածած լուրից եւ համոզված են, որ դա հերթական քարոզչական ակցիա է լոկ։ ԼՂՀ ղեկավարները գտնում են, որ խաղաղապահ ուժերի կարգավորման շուրջ վերջին շրջանում ակտիվացած խոսակցությունները իրական հիմքից զուրկ են եւ անգամ տարածման հարցերում փոխհամաձայնությունը դեռ բավականին հեռու է։

Ինչ մնում է Մոսկվայում ընթացող բանակցություններին, ապա դրանցից եւս հատուկ սպասելիքներ չկան։ ԼՂՀ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանի գլխավորած պատվիրակությունն այստեղ կոնկրետ առաջարկներ է ներկայացնում մի քանի կետերի շուրջ։ Առաջնահերթ Ստեփանակերտի համար առաջնային է մնում ԼՂՀ կարգավիճակի, անվտանգության հարցերն ու դրանց կայուն երաշխիքները։

Անդրադառնալով տարեմուտին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների խոսքում հնչած այն մտքին, թե 1996 թվականը հակամարտության կարգավորման տարի է լինելու, պրն. Հարությունյանը նշեց, որ «դա լավատեսության դրսեւորում է, բարեհաճության համար կախվածություն է»։

digitised by A.R.A.R.@

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ճշտում

Մեր պաշտոնակից «Առավոտ» օրաթերթի երեկվա համարում «Դե, ՌԱԿ, պապի՛ր» վերնագրով գրության մեջ թույլ է տրվել «Ազգ» օրաթերթին վերաբերող սխալ: «Ազգ» օրաթերթն, օրինակ, ստիպված եղավ 3 անգամ իջեցնել տպաքանակը եւ բարձրացնել գինը 30 դրամից մինչեւ 90 դրամ», գրում է «Առավոտի» աշխատակից Գ. Մարտիրոսյանը վերոնշյալ հոդվածում:

Արդ, մեր կողմից ճշտում ենք, որ «Ազգ» օրաթերթի հատավաճառի գինն այն է, ինչ գրված է թերթում՝ 75 դրամ: Ինչ վերաբերում է թերթի տպաքանակի իջեցմանը եւ գնի բարձրացմանը, որը հոդվածագիրն առնչում է ՀՅԴ-ՌԱԿ հարաբերություններին, չենք կարող զսպել եւ հարց չտալ. արդյո՞ք հարգարժան հոդվածագիրը Հայաստանում չի ապրում եւ չի նկատում հայաստանյան մամուլի տնտեսական ներկայիս վիճակը, որից «Ազգը» չէր կարող ապահովագրված լինել: Կարելի էր, անշուշտ, նկատի ունենալ, որ ընդամենը մի քանի օր առաջ «Առավոտ» թերթի տպաքանակը 3000-ից իջավ 2000: Արդյո՞ք մեր պաշտոնակից օրաթերթն էլ է տառապում... միջկուսակցական հարաբերություններից:

■ ***Չեչնիայում ստեղծված բարդ իրավիճակի կապակցությամբ դադարեցվել է բեռնափոխադրումը Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի միջեւ:*** *[illegible] գործակալությանը Ադրբեջանի երկաթուղու վարչության բեռնափոխադրումների ծառայությունից հայտնել են, որ ներկայումս Սամուրի երկաթուղային հանգույցում կուտակված է բեռնված եւ դատարկ 700 վագոն: Հյուսիսային երկաթուղու վարչության տվյալների համաձայն, հնարավոր չէ բեռներ փոխադրել Ադրբեջան, քանի որ Մախաչկալայում չկա ոչ մի դատարկ վագոն: Նույն աղբյուրի համաձայն, Չեչնիայում ստեղծված իրադրության պատճառով Ռուսաստանում մնացած բեռների մասին տեղեկություններ չկան:* ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ինչպես հաղորդել էինք «Ազգի» նախորդ համարներից մեկում, եղանակի փոփոխության դեպքում ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը վերանայելու է բնակչության էլեկտրամատակարարման 18 ժամյա գրաֆիկը: Երեկ, երբ, ինչպես ասում են, ձմեռը վճռեց վերջապես լեռներից խաղաղ իջնել եւ սովորական սավան փոխելուց բացի, փոխել նաեւ Երեւանի մթնոլորտային ջերմաստիճանը, բնակչությանը կրճատվեց էլեկտրամատակարարման նախկին նռանելի ժամանակացույցը: «Հայէներգո» պետական ձեռնարկության տեղեկատվությամբ, հունվարի 12-ից մայրաքաղաքում սկսել է գործել էլեկտրամատակարարման 12-ժամյա գրաֆիկ: Երեւանն առաջվա պես բաժանված է 2 խմբի, որոնցից առաջինին հոսանք է տրվելու առավոտյան ժամը 6-ից մինչեւ 9-ը, երեկոյան 18-21-ը, իսկ հաջորդ օրը առավոտյան ժամը 9-ից մինչեւ 12-ը, գիշերը՝ 21-24-ը, երկրորդին համապատասխանաբար 9-12-ը, 21-24-ը եւ 6-9, 18-21-ը: Գիշերային էլեկտրամատակարարումը (6 ժամ) չի ընդհատվելու: Փաստորեն կարելի է ենթադրել, որ հունվար ամսվա համար հաստատված 6-3-3 ժամանակացույցը կփոխվի միայն այն դեպքում, եթե ձմեռը հանկարծ որոշի հավաքել փեշերը քաղաքից, եւ տեղի ունենա եղանակի փոփոխություն: Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունում, էլեկտրամատակարարումը Երեւանում իրականացնում են շրջանային էլեկտրացանցային ոչ պետական ձեռնարկություններ, իսկ հաստատված գրաֆիկի ընդմիջումները կախված կլինեն բնակիչների վճարումների չափից: Ի դեպ, 12-ժամյա էլեկտրամատակարարման 2 ժամը, ինչպես եւ նախկինում, Եվրահամայնքի մարդասիրական օգնության շրջանակներում տրվող անվճար էլեկտրաէներգիան է (ամսական 100 կվտ/ժամ), որի դեկտեմբեր ամսվա ծախսը ձեւակերպելու ժամկետը ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը երկարացրել է մինչեւ հունվարի 25-ը: Բաժանորդային գրքույկներում համապատասխան գրանցումներ կատարելու են էլեկտրացանցերի եւ խնայբանկերի աշխատակիցները: Նախարարությունը տեղեկացնում է նաեւ, որ հանրապետության էներգահամակարգում իրականացվող բարեփոխումների շրջանակներում գազ եւ էներգիա իրացնող ձեռնարկությունների կարգավիճակի փոփոխման կապակցությամբ էլեկտրական, ջերմային էներգիաներ եւ գազ օգտագործող բոլոր սպառողները պարտավոր են մինչեւ այս տարվա հունվարի 25-ն այդ ձեռնարկությունների հետ կնքել նոր պայմանագրեր: Այն ձեռնարկությունները, որոնք նշված ժամկետում չեն կնքի պայմանագիր եւ պարտքերի մարման փոխադարձ ակտ, կզրկվեն էներգակիրների մատակարարումից:

ԷԼԵԿՏՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ

Մայրաքաղաքում փոփոխվեց ժամանակացույցը

ԳԱԳԻԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Վրաստանի խորհրդարանական պատվիրակությունը օրերս կայցելի Հայաստան

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ինչպես Արմենպրեսի թղթակցին տեղեկացավ ՀՀ Ազգային ժողովի մամուլի ծառայությունում, միջխորհրդարանական կապերի շրջանակներում, հունվարի 15-ին երկօրյա այցով Երեւան կժամանի Վրաստանի Հանրապետության խորհրդարանական պատվիրակությունը՝ Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Զուրաբ Ժվանիայի գլխավորությամբ: Պատվիրակության կազմում են խորհրդարանական կոմիտեների, ենթակոմիտեների նախագահներ, փոխնախագահներ, պատգամավորներ: Այցի ընթացքում պատվիրակության հետ կլինեն Վրաստանում Հայաստանի եւ Հայաստանում Վրաստանի դեսպանները, լրագրողներ: Պատվիրակությունը հանդիպումներ կունենա ՀՀ Ազգային ժողովում, ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի հետ: Նախատեսվում են վրացական պատվիրակության հանդիպումները նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի, վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի հետ:

Պատվիրակության անդամները հանդիպում կունենան նաեւ Հայաստանի գիտական հասարակայնության ներկայացուցիչների հետ:

«ԴՐՈ» ԴԱՏ

Նիստը հետաձգվեց փորձագետի չներկայանալու պատճառով

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 12-ին ՀՀ Գերագույն դատարանի՝ «Դրոյի» գործով նիստը հետաձգվեց Սոնա Սիմոնյանի չներկայանալու պատճառով, որը նախաքննության ժամանակ մասնակցել է Արսեն Արծրունու համակարգչի եւ դիսկետների փորձաքննությանը: Ս. Սիմոնյանի դատարան ներկայանալու հարցը պնդում է Ա. Արծրունին, որը [illegible] փորձագետ Ռուբեն Թոքոյանի հետ պարզաբանում էր իր համակարգչում եւ դիսկետներում եղած տեքստերի հետազոտման ու արտատպման հանգամանքները:

Պաշտպանության որոշ ներկայացուցիչների կարծիքով, եթե Ս. Սիմոնյանը հրաժարվի դատավարությանը մասնակցել, ապա դատարանը կարող է կանգնել խնդրի առաջ: Բանն այն է, որ Ս. Սիմոնյանը ո՛չ մեղադրող կողմի վկան է, ո՛չ էլ պաշտպանության, եւ նրան ստիպողաբար դատարան բերելն անօրինական կլինի:

Մաքսային վարչությունը ավելին է մուծել պետբյուջե

Ինչպես տեղեկացանք Հայաստանի Հանրապետության մաքսային ծառայության պետ Երջանիկ Աբգարյանից, 1995 թ. ծրագրված էր տարեկան պետբյուջե մուծել մաքսատուրք՝ 1 միլիարդ 813 միլիոն դրամ, իսկ ակցիզային հարկ՝ պլանավորված էր 90.4 մլն դրամ:

Սակայն ի տարբերություն նախատեսվածի, ներկայացնում ենք փաստացի տվյալներ:

1995 թ. պետբյուջե մուծվել է՝

մաքսատուրք՝ 2 միլիարդ 861 մլն դրամ,

ակցիզային հարկ՝ 402.5 մլն դրամ,

բռնագրավված տարադրամ՝ 12.2 մլն դրամ:

Այսինքն՝ ընդհանուր ցուցանիշներով նախատեսված 1 մլրդ 203 մլն դրամի փոխարեն մուծվել է 3 մլրդ 276 միլիոն դրամ:

Ա. ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԿԱՌՈՒՅՑ-ՍՐԲԱՎԱՅՐ

Գյումրի. Ե՞րբ կկառուցվի «Երախտիքի տաճարը»

1990 թվականին Գյումրիում ստեղծվեց «Երախտիքի տաճար» հիմնադրամը, որի հիմնական նպատակը 1988 թվականի դեկտեմբերյան երկրաշարժից հետո աշխարհի ավելի քան 120 երկրներից օգնություն ուղարկած հազարավոր մարդկանց ու կազմակերպություններին հայ ժողովրդի երախտագիտության արտահայտումն է: Ինչպես նշում է հիմնադրամի վարչության նախագահ, Լ. Շանթի անվան ազգային թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Խաչիկ Գրիգորյանը, «Երախտիքի տաճարը» լինելու է մի մեծ շինություն, որի մեջ գործելու են եւ գիտական հաստատություններ, եւ թանգարաններ՝ նվիրված եղեռնին, երկրաշարժին եւ համաշխարհային այլ խոշոր աղետների, հայ ժողովրդի մշակույթի եւ գիտության բաժիններով: Գրքույթյան բաժնում մեծ տեղ է տրվելու 1988 թվականի երկրաշարժից հետո Հայաստան ուղարկված օգնություններին: Տաճարում կգործի նաեւ միջազգային համաժողովների դահլիճը, որտեղ հանդես կգան այն երկրների համայնքներն ու բարերարները, որոնք օգնել են 88-ի երկրաշարժի ժամանակ: Կկազմակերպվեն նաեւ փառատոններ, ցուցահանդեսներ, կգործի կինոդահլիճ, գրադարան, հրատարակչություն, ազգային տարազների ու հուշանվերների արտադրամաս:

Խաչիկ Գրիգորյանի ասելով, տաճարը կդառնա համամարդկային կառույց եւ արփավայր աշխարհի բոլոր մարդկանց համար: Այն կառուցվելու է բացառապես հայ ժողովրդի միջոցներով, բայց՝ կառավարության բյուջեից որեւէ ֆինանսավորում չի նախատեսվում: Փոխարենը, առաջարկվում է, որ համայն հայությունը եռամսյակը մեկ աշխատի տաճարի կառուցման հիմնադրամի օգտին: Իսկ այն հայը, որը տաճարի կառուցմանը կնվիրի 5 միլիոն եւ ավելի դոլար, նրա անունը կփորագրվի տաճարի տարեգրության խորանի պատին: Նույնը վերաբերում է նաեւ այն կազմակերպություններին, որոնք 10 միլիոն եւ ավելի դոլար կմուծեն տաճարի կառուցման հիմնադրամին:

Վարչության նախագահը նշեց նաեւ, որ «Երախտիքի տաճարը» աջակից ու ենթակա կկանգնի բոլոր նրանց, ովքեր սոցիալապես կարոտ են նյութական կամ բարոյական աջակցության: Կգործեն նաեւ Հայաստանի պաշտպանության, փախստականների աջակցության, Արցախի ու աղետի գոտու կառուցման, լքված բնակավայրերի վերաբնակեցման ֆոնդեր, որոնք կգոյանան տաճարի գործունեությունից: Ու չնայած այս ծրագրի իրականացման դժվարություններին եւ ինչ որ տեղ նաեւ թվացող անհնարինությանը, պրն. Գրիգորյանը համոզված է, որ Երախտիքի հուշակոթող-տաճարը կլինի մեր հարգանքի տուրքը ողջ աշխարհին եւ անգամ ծանր տնտեսական պայմաններում հայ ժողովուրդը ուժ կգտնի իր մեջ աջակցելու տաճարի կառուցմանը:

Հիմնադրամի հասցեն հետեւյալն է. Գյումրի, Արդշինբանկ, Երախտիքի տաճար հիմնադրամին, կոդ 37010323, դրամով 700769 տարադրամով 1073287:

Գ. Հ.

Երեւան. Առաջին ձյան հետ դադարեցվեց 163 շենքերի ջերմամատակարարումը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բազմաթիվ զգուշացումներից հետո, այնուամենայնիվ, մայրաքաղաքում սկսվեցին չվճարող շենքերի ջերմամատակարարման անջատումները: Այսպիսով՝ ջեռուցման վարձավճարները չմուծելու համար Շահումյանի շրջանում 360 ջեռուցվող շենքերից 61-ի ջերմամատակարարումը դադարեցված է: Շենգավիթի շրջանում այդ թիվը կազմում է համապատասխանաբար 198 եւ 39, Խորհրդային շրջանի ջեռուցվող 600 շենքերից անջատվել է 35-ը, Մաշտոցի շրջանի 177 շենքերից՝ 28-ը: Երեւանգործկոմի լրատվական կենտրոնից Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեցին, որ մուծումներ կատարելու դեպքում ջերմամատակարարումը կվերականգնվի, իսկ չմուծումները կարող են պատճառ հանդիսանալ չջեռուցվող շենքերի թվի ավելացման:

«Այսօր» գործակալության տեղեկանքը: Մինչեւ օրս Երեւանի բնակչությունը ջեռուցման վարձը մուծել է՝ Շահումյանի շրջանում անհրաժեշտ 50 մլն դրամի դիմաց 11 մլն, Շենգավիթի շրջանում 35 մլն-ի դիմաց՝ 3 մլն, Էրեբունու շրջանում 9 մլն-ի դիմաց՝ 1 մլն, Արաբկիրի շրջանում՝ 8 մլն-ի դիմաց 1 մլն, Խորհրդային շրջանում 61 մլն-ի դիմաց՝ 27 մլն, Մաշտոցի շրջանում 40 մլն-ի դիմաց 3.5 մլն դրամ: Այդ պատճառով Երեւանգործկոմի որոշմամբ դադարեցվել են ջեռուցվել Շենգավիթի շրջանի 198 շենքերից 39-ը, Խորհրդային շրջանի 600 շենքից՝ 35-ը, Մաշտոցի շրջանի 178 շենքից՝ 28-ը:

«Միսս Գյումրի»

Գյումրիի մշակույթի կենտրոնում հունվարի 5-ին անցկացվեց գեղեցկության շոու-մրցույթ: «Միսս Գյումրի» կոչմանն արժանացավ Սեդա Աբգարյանը (18 տարեկան):

ՏԱՄԱՌՈՍ

Գյումրիում 42 հազար ընտանիք կստանա «Փարոս-2»-ով նախատեսված նավթը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Գյումրիում ներկայումս բնակվում է 49 հազ. ընտանիք, որից «Փարոս 2» ծրագրի շրջանակներում 100 լ նավթ ստանալու է 42 հազարը: Տեղեկացնելով այս մասին Նոյյան տապան գործակալության թղթակցին, քաղաքի սոցիալական ծառայության տնօրեն Աստղիկ Փահլեւանյանը նշել է, որ տնակներում բնակվող ընտանիքներին լրացուցիչ 40-ական լիտր նավթ է հատկացրել բրիտանական OXFAM կազմակերպությունը: Քաղաքի 13 տեղամասերում օրական բաժանվում է մոտ 1300 նավթի կտրոն: Նավթը բաժանվում է 66 կետերում՝ ամերիկյան դիտորդների ներկայությամբ: Կտրոնների բաշխումը սկսվել է նոյեմբերի 30-ից եւ, ըստ Ա. Փահլեւանյանի, կավարտվի հունվարի վերջին:

«Հայկական ավիաուղիներից» օգտվողների մեծ մասը նախընտրում է սեւահեր ուղեկցորդուհիներին

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության կողմից կատարված սոցիոլոգիական հետազոտությունների համաձայն, «Հայկական ավիաուղիներից» օգտվող ուղեւորների մեծ մասը գտնում է, որ չվերթները սպասարկեն սեւահեր ուղեկցորդուհիները: Նրանց կարծիքով՝ դա կընդգծի նրանց հայ լինելու հանգամանքը: Ըստ վարչության շուկայի ուսումնասիրության եւ վերլուծության կենտրոնի, ուղեւորների միայն 13 տոկոսն է կողմ, որ «Հայկական ավիաուղիների» ուղեկցորդուհիները լինեն շիկահեր: Նույն աղբյուրի համաձայն՝ ուղեւորների 27 տոկոսը գտնում է, որ ուղեկցորդուհիները պետք է անպայման ամուսնացած լինեն, քանի որ ամուսնացած կանայք ավելի բարի են եւ հանգիստ: Ուղեւորների 32 տոկոսը այդ բաներին կարեւորություն չի տալիս:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 2 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումները «Ազգ» թերթի
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

տեղական

Մենք արդեն սովորել ենք ըմբռնմամբ մոտենալ մեր անկախ պետականության բոլոր ձեռքբերումների «առաւելներին», զանազան ճիերի, ջրերի եւ նույնիսկ ավտոմեքենաների խաղալի փողոցներում ու հրապարակներում հայտնվելուն: Փոքր գործարար մասնակիցների «շքեղ բիզնեսի» այս միջոցները բավական տեւած հեսից են բացում երեւանյան բազմաչարչար ասֆալտի վրա, որոնք, երբ նույնիսկ մաքրվում են, դեռ երկար շարունակում են բուրել յուրահատուկ «անուշահոտությամբ» կարծես արդարացնելու համար Երեւանը «խաղալի կարգավիճակից զրկելու որոշումը), արեւելյան եւ արեւմտյան խաղերանքից մնացած գույնզգույն բլթերին, որ աճում տեւենների դեմ նորինակ փաստերին:

Անվերապահորեն «ըմբռնում ենք» նաեւ grill-ների եւ hi-lite-երի հաղթարշավը երեւանյան ցուցանակներում ու ազդագրերում, բանկային հաշվետվություններ են եւ ազատ առեւտրի յուրահատուկ առաջ է իր գործունեություններում եւ անում է այն, ինչ կարող է եւ ինչպես կարող է: Անգլիատառ ցուցանակներով հրապարակված են հատկապես այսպես կոչված Casino-ները: Նույն Մաշտոցի պողոտայի երկայնքով իրար հաջորդող Casino-ների ցուցանակներում փայլատակող Black cat, Flamingo, Admiral, Sigma poker եւ այլ հնչեղ անուններից, օրինակ, դժվար է ենթադրել, թե խոսքն ընդամենը խաղային համակարգիչների մասին է: Վերոհիշյալ խաղատներ... Baby shop, եւ միայն: Հավանաբար, անգլերենի օգտագործումը ոչ միայն ժամանակակից երեւույթ, այլեւ զուտ առեւտրական նկատառումներ է հետապնդում, քանզի, բացառված չէ, որ անգլերենի համապատասխան գիտելիքներից զուրկ մեր համաքաղաքացիներից շատերը չհասկանալով անգլերեն բառերի իմաստը հետաքրքրությունից եւ ուղղակի անհագ ծարավից մտնեն խանութ, ստիպում բնակչությանը անգլերենի իրենց բառապաշար: Պատահում են նաեւ զավեշտական ցուցանակներ, որ, ասենք, ՄԹԵՐՔ բառի ներքեւում գրված է EXCHANGE, կարծես վերջինս «մթերք» բառի ամենաճշգրիտ համարժեքն է: Մի այլ ցուցանակի վրա կարդում ենք. Sale 25%, որից, ինչպես համապատասխանեցրեց խա-

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔ

Փտած մանդարիններ երեւանյան ցուցափեղկերում կամ... gril-ների եւ hi-lite-երի հաղթարշավը շարունակվում է

պարզարամ են մայթերը, ընկչեմբերյան երկրաշարժից առանց այն էլ «ցնցված» շենքերի հիմքերը խարխլող ենկրպային շինարարության բարգավաճմանը, երբեմն լայնածավալ խանութների մասնաշենքը մեծ ու փոքր shop-երի (ասել է թե՝ դուքանների), եւ այլն, եւ այլն: Այդ խանութներից շատերը, որ այսօր տեղավորված են մեր իրանցի հարեւաններին (նախապես ասեմ, որ ոչինչ չունեմ հայ-իրանական առեւտրի դեմ, ընդհակառակը գտնում եմ, որ այն զգալիորեն նպաստում է մեր զինադադարի կարգավորմանը) չեն փակվում առեւտրի արտաքին կողմը երեւանցիների համար «մատչելի» դարձնելու նպատակով: Դրանցից ոմանք, նույնիսկ քաղաքի կենտրոնում, պարզապես վերածվել են պահեստների, որ «գեղարվեստական» անփութությամբ իրար գլխի են բարձված ամենատարբեր ապրանքակությամբ արկղեր, կենցաղային զանազան իրերի անկանոն կույտեր: Կարծում ենք, այդ խանութների մասնավոր կամ պետական տերերը կարող են նույնություն տալ իրենց գոնե վարագույրների միջոցով ծածկելու սեփական խանութակերը պահեստների անպարկեշտությունը: Քայլում եմ, օրինակ, Մաշտոցի անունը կրող պողոտայով եւ տխրությամբ դիտում մի ժամանակ քաղաքի հաճախորդաններին սպասարկող խանութի ցուցափեղկը: Ամանորին նախորդող օրերին այն լցված էր մանդարինի արկղերով, սակայն տոնական առեւտուրն, բաց երեւույթին, սպասված աշխուժությամբ չի ընթացել, եւ այսօր խանութի պատուհանից անցորդներին «աչքով են անում» դեղնա-կանաչավուն փտած մանդարինները: Իսկ մենք, քաղաքային իշխանությունների հետ միասին, ըմբռնումով ենք մոտենում նմա-

ռից մեկում (կարծեմ այդպես է բարձրանում գայթակղիչ Casino բառը) մեզ բարեհոգաբար համատեղին, թե առաջիկա վերանորոգումից հետո մասնիկ են վերհիշել հայերենը: Այսուամենայնիվ պարզեցինք, որ հայերեն ցուցանակների բացակայության պատճառը կապված է մեր ինքնավստահ լեզվի... «սահմանափակ» հնարավորությունների հետ, որ չի արտահայտում իրենց հաստատության էությունը (կարծես Casino բառն ի հայտ է եկել հենց խաղային համակարգիչների հայտնագործության հետ կապված): Նույն տրամաբանությունը հուշել թե կիրառելի համարժեքի Սայաթ-Նովա պողոտայի վրա գործող կլիմաֆարբիկաների վաճառասրահ համար, որի անունը KARAP, չգիտես ինչու, գրված է միայն անգլերեն: Կամ մասկական իրերի վաճառասրահ, որի վերեւում գեղեցիկ ձեւավորված, սակայն հենիարից իջած, ցնակի վրա երկու ուղղությամբ կարելի է կարդալ նորի վաճառատանին, անգլերենից ամենաանտեղյակ մարդն անգամ հեշտությամբ կարող է եզրակացնել, որ խոսքը արդուկների 25 տոկոս զեղչով վաճառքի մասին է: Ինչ վերաբերում է grill, hi-lite, exchange եւ այլ բառերի հրավառությանը, վերջիններս այնպես են արմատավորվել մեր կենցաղում, որ հանգիստ կարող են մտնել հայերենի զինանոցը որպես գաղթյան հայերեն բառեր:

Մեզ անհրաժեշտ է մի երկրորդ կամ երրորդ լեզու, որին տիրապետենք մեր հին ու բարի հայերենը: Երբեմն հայերենին հավասար, տեղ-տեղ հայերենից վերեւ օգտագործում էինք ռուսերենը, այսօր անցել ենք անգլերենի. վաղը... հուսով եմ, անգլերենին չի փոխարինելու բարբառները:

Հուսով եմ նաեւ, որ մեզ համակած գերբարձր «ըմբռնողականությունը» ժամանակի ինչ-որ կետում նվազեցվելու է...

ԱՆԻԹԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Քինկելի այցը նպատակ ուներ թույլ չտալ Ղարաբաղի հակամարտության հետագա արում»

Գրում է գերմանական մամուլը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 1995 թվականի դեկտեմբերին Գերմանիայի արտգործնախարար Քլաուս Քինկելի այցելությունը Հայաստան եւ Ադրբեջան գերմանական մամուլի անդրադարձներում դիտվում է որպես կարեւոր իրադարձություն: «Եվրոպայի եւ Ասիայի սահմանագիծ» հոդվածում գերմանական հեղինակավոր օրաթերթերից մեկը՝ «Ֆրանկֆուրտեր ալլգեմայնե»-ն գրում է, որ արտգործնախարարի այցը Եվրոպայի, Ասիայի եւ Միջին արեւելքի սահման հանդիսացող այս տարածաշրջան ուներ մեկ գլխավոր նպատակ՝ թույլ չտալ տարածաշրջանում գոյություն ունեցող ամենավտանգավոր հակամարտություններից մեկի՝ Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ ստեղծված հայ-ադրբեջանական հակամարտության հետագա սրումը: Մեկ այլ հոդվածում թերթը գրում է, որ «Անդրկովկասյան տարածաշրջանի նշանակությունը գնալով ավելի ու ավելի է մեծանում»: Արեւելք-Արեւմուտք փոխհարաբերությունների լույսի տակ, եւ հետեւաբար Լեռնային Ղարաբաղի, ինչպես նաեւ Կովկասի մյուս հակամարտություններն ընդհանուր աշխարհաքաղաքական նշանակություն ունեն եւ պահանջում են այնպիսի լուծում, ինչպիսին եղավ, օրինակ, Բոսնիայում: Հայաստանում կնքված երկկողմ պայմանագրերի ստորագրումից հետո Հայկական ատոմակայանի վերագործարկման մասին Քինկելի արած հայտարարությունը թերթը բնորոշում է որպես «զուսպ լավատեսություն»: «Նա, ըստ նկատում է, պետք է ցույց տա ելքի ուղիներ: Այսպես, Քինկելը Հայաստանին օգնություն առաջարկեց ատոմակայանի անվտանգության ուժեղացման եւ նոր հիդրոէլեկտրակայանների կառուցման համար», գրում է «Ֆրանկֆուրտեր ալլգեմայնե»-ն:

ԼՂՀ. ԱՆԻՍ

Շարունակվում է սեփականաշնորհումը

Այդ գործընթացի 3-րդ փուլով ԼՂՀ կառավարության գծեսական ունեցվածքի ապետականացման եւ սեփականաշնորհման վարչությունը պատրաստում է սեփականաշնորհման ենթակա փոքր օբյեկտների եւ վարձակալված տարածքների 3-րդ ցանկը՝ 65 միավորով: Մինչեւ 1995 թ. սեպտեմբերից սկսած ապապետականացման էին ներկայացվել եւս 89 փոքր օբյեկտներ եւ վարձակալված տարածքներ: Առաջին փուլում սեփականաշնորհված 35 օբյեկտների մեծ մասի սեփականատեր են դարձել աշխատանքային կոլեկտիվները, իսկ մնացածները որոշվել է սեփականաշնորհել աճուրդի եղանակով: Ներկայումս ընթանում է 2-րդ փուլում ապապետականացման ներկայացված 54 փոքր օբյեկտների եւ վարձակալված տարածքների գնահատման աշխատանքը եւ կատարվում աշխատանքային կոլեկտիվների հիման վրա ստեղծված ընկերակցությունների գրանցում:

1995 թ. աճել են հացամթերքների արտադրության ծավալները

ԼՂ Հանրապետություն բերքի տեղեկատվությամբ, անցյալ տարի հավաքվել եւ ըստ հետազոտվել էր 1994 թ.-ից կրկնակի անգամ ավելի հացահատիկ, ինչը պայմանավորվել է ինչպես ցանքատարածությունների ընդարձակումով, այնպես էլ տարի բերքատվության բարձրացումը: 1996 թ. համար եւս կատարվել է նախնական ցուցանիշից բարձր՝ մոտ 30000 հա աշնան ցանք: ԼՂ Հանրապետության գյուղատնտեսական արտադրության առաջատար՝ հացագործության ընդգավառում առկա դինամիկ զարգացման մասին հարցազրույցներից մեկում հատկապես ընդգծել է ԼՂՀ վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը, հայտարարելով, թե ամենահամեստ հաշվարկներով հեկտարից 14-15ց բերքատվության դեպքում 1996 թ. հացահատիկային բույսերի արտադրությունը կհասնի 50.000 տ-ի, որից կարող ենք 10.000 տ արտահանել:

Հարկադիր պարապուրդ Ստեփանակերտի որոշ ձեռնարկություններում

Քաղաքի կարի ֆաբրիկան, մետաղի կոմբինատը եւ կոնդենսատորների գործարանի հիմնական՝ կոնդենսատորների արտադրամասը հայտնվել են նույնօրինակ վիճակում տարբեր պատճառներով, որոնք, սակայն բնութագրվում են հետեւյալ կերպ. հումքի, վառելիքի եւ պատրաստի արտադրանքի իրացման դաշտի բացակայություն: Ներկայումս կոնդենսատորների գործարանը գոյատեւում է օժանդակ արտադրամասերում թողարկվող լայն սպառման առարկաների արտադրության հաշվին: Կարի ֆաբրիկայի գործունեությունը նախատեսվում է վերսկսել առնվազն մինչեւ ամսվա վերջ, իսկ մետաղի կոմբինատի գործունեության վերսկսման ժամկետն առայժմ հայտնի չէ: Ի տարբերություն վերոհիշյալ ձեռնարկությունների, 1995 թ. բավականին արդյունավետ ցուցանիշներով եզրափակել եւ նոր տարին եռանդով են սկսել Ստեփանակերտի շինանյութերի կոմբինատը, կահույքի ֆաբրիկան եւ էլեկտրատեխնիկական գործարանը: 1994 թ. համեմատությամբ էլեկտրատեխնիկական գործարանում արտադրածավալը համադրելի գներով աճել է կրկնակի անգամ: 47 տոկոսով արտադրածավալն աճել է շինանյութերի կոմբինատում, 3,5 անգամ կահույքի ֆաբրիկայում:

Կնիք հինգ տարվա համար

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Զգալիորեն պարզեցված է արտասահմանյան երկրներ ուղեւորություն կատարել ցանկացող հանրապետության քաղաքացիների անձնագրերի ձեւակերպման կարգը: Այժմ, ինչպես Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեց Հայաստանի Ներքգործնախարարության անձնագրա-այցագրային վարչության պետ Զարեհ Ղուկասյանը, բավական է իմնությունը հավաստող հիմնական փաստաթղթի մեջ մի կնիք դնել եւ դրանից օգտվել հինգ տարի ժամկետով՝ առանց հետագա նշումների: Այս կարգը տարածվում է Հայաստանի Հանրապետության ազգային անձնագրեր ունեցող եւ մաս վճարած անձանց վրա: Դրա արժեքը 1100 դրամ է: Սույն ծառայությունը կատարում են խնայբանկի բոլոր բաժանմունքները:

Երկրաշարժի էպիկենտրոնը Քելբաջարի շրջանն է

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆՎԱՐԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր վաղ առավոտյան Հայաստանի Հանրապետության սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության դիտակայանները 4-5 բալ ուժգնությամբ երկրաշարժ են գրանցել Քելբաջարի շրջանում: Երկրաշարժի էպիկենտրոնը գտնվելիս է եղել Հաբերք գյուղից 20 կիլոմետր դեպի հյուսիս-արեւմուտք: Ինչպես Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեցին սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունում, նույն օրը մի քանի րոպե անց գրանցվել է եւս մեկ երկրաշարժ նույն ուժգնությամբ: Այս անգամ նրա էպիկենտրոնը գտնվելիս է եղել Հաբերք գյուղից 30 կիլոմետր հեռավորության վրա: Նախնական տվյալներով, զոհեր եւ ավերածություններ չկան:

ԲԱՐՁՐ ԳՆԵՐՈՎ

Գնվում և ընդունվում են վաճառքի

○ Հին կրծքանշաններ
(հատկապես 20-30 թ.թ. հայկական կրծքանշաններ).

○ Հին թղթադրամներ
(նաև ԱՄՆ-ի թղթադրամներ).

○ Հին դրամներ

○ Հին փաստաթղթեր

Մեր հասցեն
Աբովյան փ., 26, «Սինքետիկա» խանութ
ժ. 11-ից 16-ը

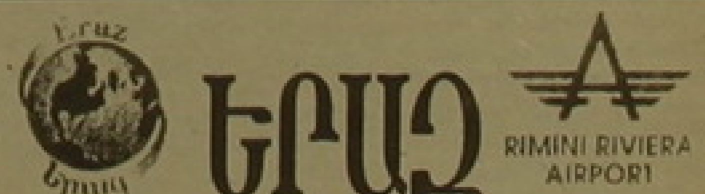

տուրիստական ֆիրման փետրվարի 4-ին
կազմակերպում է չարտերային ուղիղ չվերթ
Երեւան-Ռիմինի (Իտալիա)-Երեւան երթուղով
Դուք կլինեք Հռոմ, Վենետիկ, Սան-Մարինո
քաղաքներում եւ կստանաք անջնջելի
տպավորություններ 7-օրյա շրջագայությունից, իսկ
ցանկացողները կկատարեն շահավետ առեւտուր
մատչելի գներով Ռիմինի, Բոլոնիա եւ Պեզարո
քաղաքների մեծածախ առեւտրի բազաներից:

Շտապեցեք, տեղերը սահմանափակ են:

Փաստաթղթերը ներկայացնել մինչեւ
հունվարի 17-ը, «Անի» հյուրանոց, 511 սենյակ:
Հեռ. 52-92-57, 59-45-11

digitised by A.R.A.R.@

անցած օրեր

Յուրաքանչյուր գործուղում, որքան էլ կոնկրետ նպատակներ ունենա, շատ հաճախ ժամանակը, տարածությունը, ճանապարհը ճշգրտումներ են մտցնում նման ստեղծագործական որոնումներում: Առաջին հայացքից շատ ընկալումներ, փաստեր ու իրողություններ թվում է տեղ չեն գտնի այս կամ այն տեղեկատվությունում: Բայց անցնում է որոշ ժամանակ, տեսածդ ու զգացածդ, առավել եւս այն, ինչ արդեն արձանագրել է տեսախցիկը, վերաիմաստավորվում է, նոր շունչ ու ոգի առնում: Այս տեսակետից բացառություն չկազմեց մեր նոր հանդիպումը Հնդկաստանի հետ:

Գտնվելով Հնդկաստանի մայրաքաղաք Դելիում, առնչվելով Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի պաշտոնական պատվիրակության այցին, երբեմն Հնդկաստանի նախագահի նստավայրում, ուր եւ տեղի էին ունենում պաշտոնական այցի հիմնական իրադարձությունները՝ հանդիպումներն են: Նման պահերի պահակներ էին կանգնած բոլոր այն վայրերում, որտեղով պիտի անցնեին ՀՀ նախագահը եւ պատվիրակության անդամները: Փոքր դղյակների ժամանակ հնարավորություն էինք ունենում ծանոթանալ պալատին ներսից: Այդպես էլ մեր հարցազրույցը ոչ ոք չկարողացավ պատասխանել, թե որքան է այստեղ սենյակների, դահլիճների, սրահների թիվը: Պատասխանը մեկն էր՝ շատ ու շատ: Յուրաքանչյուր սրահ, միջանցք իր գույնը, իր երանգը ուներ, իր ձեւավորումը: Դրանցում ինքնատիպ որմնանկարներ կային, անգամ արեւտական ջրվեժներ: Այս առումով, ինչ խոսք, անգերազանցելի էին պաշտոնական ճաշկերույթների նախասրահները, ուր տեղի էին ունենում պատվիրակությունների հանդիպումները:

Ընդհանրապես սրբավայր բառը խորին խորհուրդ ունի Հնդկաստանում: Հնդիկները սրբավայր են գնում ոտաբոբիկ, խոր սրբության էին հուշի առնելով բնապահպանական խնդիրները, առանձնապես Թաջ Մահալի տաճարի ներսում արգելված են բոլոր տեսակի նկարահանումները: Սակայն այս դեպքում հանելի եւ եզակի բացառություն արվեց:

Բոլոր տեղեկատվական գրքերը նշում են, որ այս պատմական հուշարձանը կառուցվել է թագուհի Մումթազ Մահալի հիշատակին: Ինչ-որ տեղ զուգե եւ բնական է, որ չի նշվում, թե ինչ ազգության է պատկանել Հնդկաստանի թագուհին: Իսկ պատմական մեկ այլ աղբյուր վկայում է, որ Մումթազ Մահալը կամ Արջումանդ Բանու Բեգումը թագուհին ծնվել է 1593 թ. Հնդկաստանի արմանիքի հայազգի կառավարիչ Ասաֆ խանի ընտանիքում: Հայկական անունը՝ Հեղինե: 1612-ին ամուսնացել է բազմաժառանգ Խուրամի հետ, որը 1627-ին դարձել է Հնդկաստանի կայսր Շահ Ջահան անվամբ: Հեղինեն մեծ ազդեցություն է ունեցել ամուսնու վրա:

...ծում: Դամբարանները մարմարակերտ են, հյուսկեն ծաղկազարդերով: Հուշարձանը եւս մի հիանալի հատկություն ունի: Այստեղ արտասանված ձայնը արձագանքում է ամբողջ տաճարով մեկ զուլալ-զուլալ վերադառնալով ետ:

ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը եղավ Կալկաթայում, ուր պահպանվել եւ գործում է միակ հայ գաղթօջախը:

Հայաստանի պաշտոնական պատվիրակությունը եղավ Կալկաթայի Մարդասիրաց ճեմարանում: Հետո ՀՀ նախագահը ծանոթացավ գաղթօջախի անդամների վերջին մոհիկանների հետ: Պետք էր տեսնել այն խանդավառությունն ու ոգեւորությունը, որ ապրում էին նրանք արդեն 70-80-ն անց մարդիկ, որոնք երբեք չեն եղել մայր հայրենիքում, բայց որոնց պապերը երազել են ունենալ ազատ ու անկախ Հայաստան: Հիմա նրանք սեղմում են Հայաստանի Հանրապետության առաջին նախագահի ձեռքը, սեղմում են

ՀԵՏԱԴԱՐՁ ՀԱՅԱՑՔ

Հնդկաստան. Երկու տարի անց կամ բազմաթիվ հրաշալիքների երկիրը

Ինչպես արդեն գրել է մեր թերթը, 1995 թ. դեկտեմբերին Հնդկաստանում էր գտնվում Հայաստանի հեռուստատեսության «Կարծիք» հաղորդաշարի ստեղծագործական խումբը, որը ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի պաշտոնական այցի օրերին ուղեկցում էր Հայաստանի պաշտոնական պատվիրակությանը: «Կարծիք» հաղորդաշարի ստեղծագործական խմբի ղեկավար Սերգեյ Երիցյանը շարունակում է ներկայացնել հնդկաստանյան իր տպավորությունները:

դիտումները, զրույցները, ասուլիսները, պաշտոնական ճաշկերույթները:

Հնդկաստանի նախագահի նստավայրը այժմ կոչվում է Ռաշտրապատի բհավան, որ կառուցվել է 1911 թվականին, երբ Հնդկաստանում իշխող անգլիական փոխարքան որոշում է մայրաքաղաքը Կալկաթայից տեղափոխել Դելի: Փոխարքայի պալատի կառուցման համար ընտրվում է բլրավոր նոր վայր, դրանով իսկ հիմք է դրվում նոր Դելիին:

1947 թ. օգոստոսին Հնդկաստանի անկախության հռչակումից հետո այս պալատը դառնում է նախագահական նստավայր:

Նախագահական նստավայրի հիմնական հրապարակը Հնդկաստանի պաշտոնական պատվավոր հյուրերի ընդունելության հրապարակն է: Այլ խոսքով, Հնդկաստանի նախագահը, համաձայն երկրի արարողակարգի, ամենապատվավոր հյուրերին ընդունում է այստեղ եւ, փաստորեն, այստեղի հանդիսությունից էլ սկսվում է պաշտոնական այցը:

Ընդհանրապես հնդիկները չեն թաքցնում եւ ասում էին, որ այն, ինչ լավ ու անհրաժեշտ է, անգլիացիների մոտ, վերցրել ու փորձել են տեղափոխել հնդկական միջավայր:

Հնդկաստանի արտաքին գործերի նախարարության պատասխանատու աշխատակցից, այն այցի ընթացքում հնդկական կողմի թարգմանիչ Ջեյ Պարկաշի համոզմամբ, երբ անգլիական տիրապետության շրջանում Հնդկաստանում հարգանքի, պատվի, ընդունելության ինքնատիպ արարողակարգ է սահմանվել, ապա ինչու հրաժարվել դրանից: Չէ՞ որ հնդիկները եւս դարեր շարունակ միշտ բարձր են գնահատել եւ ամենամեծ պատասխանատվությամբ են ընդունել բարեկամ հյուրերին: Օրինակ, այդ արարողակարգի անբաժանելի մասն են կազմում թնդանոթային համազարկերը, հեծելազորով զինավորել, ուղեկցելը: Այդպես էլ ընդունեցին ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին:

ՀՀ նախագահի այցի օրերին գիշեր թե ցերեկ պալատի պահակներ էին կանգնած ՀՀ նախագահի ժամանակավոր նստավայրի մուտքի մոտ: Յուրաքանչյուր ժամը մեկ նրանք փոխվում էին, այնքան անշարժ էր նրանց կեցվածքը, որ երբեմն թվում էր, թե նրանք մարմնեղեն

հետ ուղիղ հաղորդակցվում: Մեր նախագահն էլ սրբորեն հետեւեց ընդունված կարգին, ավանդույթին: Նա էլ Մահաթմա Գանդիի հուշա-

համալիրի մուտքի մոտ հանեց կոշիկները եւ, հնդիկների սովորության համաձայն, հարգանքի տուրք մատուցեց հնդիկ ժողովրդի մեծ զավակի հիշատակին, որը մեկ կարեւոր սկզբունք էր քարոզում՝ բարեկամության եւ համերաշխության ոչ միայն Հնդկաստանում, այլեւ նրա սահմաններից դուրս ապրող բոլոր ժողովուրդների միջեւ:

Ասում են, ով եղել է Հնդկաստանում եւ չի տեսել Թաջ Մահալը, նա Հնդկաստանում չի եղել: Բնական էր, որ ՀՀ նախագահի համար պիտի հնարավորություն ստեղծվեր Ագրա այցելելու: Ագրան այժմ շուրջ 1 միլիոն բնակչություն ունեցող քաղաք է: Ագրան 16-17 դարերում եղել է Հնդկաստանի մայրաքաղաքը եւ այստեղի հիմնական պատմական հուշարձանները վերաբերում են այդ ժամանակաշրջանին:

Մենք արդեն առիթ ենք ունեցել ասելու, որ ՀՀ նախագահի այցը Ագրա եւ Թաջ Մահալ մեզ հնարավորություն տվեց եզակի նկարահանումներ կատարել: Ինչպես մեզ այստեղ՝ երկու տարի առաջ բացատրել

Ունեցել է 14 զավակ: Եղել է ազդեցիկ կին: Իր ամերն է չափել գրականության մեջ: Մահացել է 1629-ի գարնանը Բուրհան Նուրեյում, թաղվել է նախ Բուրհան Նուրեյում, ապա Ագրայում Ջամնա գետի ափին: Նրա շիրիմի վրա Շահ Ջահանը 1630-52 թթ. կառուցել է փիրուզի մզկիթ-դամբարան աշխարհահռչակ Թաջ Մահալը: Շինության կառուցմանը մասնակցել է 20 հազար մարդ: Կառույցի ճարտարապետը Խոջա Խանն էր Իրանի Շիրազ քաղաքից: Նրան օգնում էին Ֆրանսիայի, Իտալիայի մասնագետները:

Նախապես նախատեսվել է ստեղծել Թաջ Մահալի երկու համալիր: Առաջինը սպիտակ, երկրորդը սեւ մարմարից: Առաջինը կնոջ դամբարանը պետք է լիներ, երկրորդը՝ Շահինը: Մինչ Շահ Ջահանը կձեռնարկեր իր երկրորդ քայլը, որդին Աուրենգզեբը գահընկեց արեց հորը, բանտարկելով Ագրա ամրոցում, որտեղից նա օր ու գիշեր հնարավորություն է ունեցել տեսնելու իր սիրելի կնոջ դամբարանը:

Դարերի ընթացքում Թաջ Մահալը չի կորցրել իր հմայքը եւ այն իր նմանը չունեցող ճարտարապետական հուշարձան է: Օրվա տարբեր ժամերին այս մզկիթ-դամբարանը փոխում է իր գուներանգը:

Թաջ Մահալի տաճարն ունի 5 գմբեթ-կամարներ, որոնք շրջապատված են կարճարդ կենտրոնական խոշոր գմբեթը: Տաճարն ունի նախասրահ, վերին հարկի սրահ եւ ներքին հարկի սրահ: Մումթազ Մահալի եւ Շահ Ջահանի գերեզմանները ներքնահարկում են գտնվում: Գլխավոր սրահում կեղծ գերեզմաններն են, բնական է, որ դա արվել է անվտանգության համար, հարկ եղած դեպքերում իսկական գերեզմանները թաքցնելու նպատակով: Կենտրոնական սրահը յուրօրինակ կառուցվածք ունի: Կեղծ գերեզմանները շրջապատված են մարմարյա ինքնատիպ վարագույրներով, որոնք լուսային անհրաժեշտ միջավայր են ստեղ-

ու արտացոլում: Առավել տպավորիչ են դուրսը՝ սանդուղքները: Նախագահը նրանց հետ մտերիմ զրույց է ունենում, կարծիքներ փոխանակում, հույս հայտնում, որ գաղթօջախի ապագան հենց իրենք են: ՀՀ նախագահը բարին է մաղթում նաեւ գաղթօջախի երիտասարդ անդամներից մեկին՝ Հովհաննես Կոշյանին, որի ընտանիքում ամիսներ առաջ երեխա է ծնվել, առաջին մանուկը գաղթօջախում, վերջին 5-6 տարիների ընթացքում:

Կալկաթա ՀՀ նախագահին տեսնելու էին եկել հայեր Հոնկոնգից, Բանգոկից, Բանգլադեշից, Ավստրալիայից, հարեւան այլ երկրներից, եկել էին իրենց ընտանիքներով: Նրանք իրենց ներդրումներն էին կատարել «Հայաստան» հիմնադրամին: Եւ կրկին հիշատակի լուսանկարներ, լուսանկարներ տարիների համար:

Արդեն մութն ընկնում էր: Մենք ճանապարհվում ենք դեպի Սուրբ Նազարեթ եկեղեցի: Մարդաշատ են փողոցները: Հնդիկ ժողովուրդը դուրս է եկել ողջունելու Հայաստանի նախագահին: Երբ Հնդկաստանի այլ վայրերում ինչ-որ չափով մոռացել են հայերին, ապա այստեղ ոչ միայն հիշում են, այլեւ անուն օր շփվում: Այստեղ մեծ է հարգանքը հայ ժողովրդի ու Հայաստանի նկատմամբ: Սուրբ Նազարեթ եկեղեցին Կալկաթայի ամենահին եկեղեցին է: Մտնելով բակ, ՀՀ նախագահը հետաքրքրվում է այն ճակատագրերով, որոնք առնչվել են Կալկաթային: Նախագահի խնդրանքով, նրան ցույց են տալիս այն տապանաքարը, որի տակ հանգչում է հայ ազատագրական մտքի նվիրյալներից մեկը՝ Հովսեփ Էմինը: Երբեք այսքան մարդաշատ չի եղել ոչ այս եկեղեցու բակը եւ ոչ էլ եկեղեցու սրահը: Եկել են եւ հայեր, եւ հնդիկներ: Եկել են մասնակից դառնալու այս պատմական իրադարձությանը: Այցելությունը վերջանում է եկեղեցական արարողությամբ, որի ժամանակ հայոց ողջն եւս մեկ անգամ թեւածեց այս կամարների տակ: ՀՀ նախագահի ներկայությունն էլ մեկ անգամ եւս հիշեցնում էր, որ մենք ազատ ու անկախ պետություն ունենք: Պետություն, որի մասին երազում էին նաեւ այստեղ, դրանից 225 տարի առաջ:

ՍԵՐԳԵՅ ԵՐԻՑՅԱՆ

ԱՐՏԱՇԱՏ

Մխչյան գյուղի բնակիչները բողոքում են

Արտաշատի շրջանի Մխչյան գյուղի մի խանի բնակիչներ նամակներով դիմել են... Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Արամ Սարգսյանին՝ խնդրելով օգնել լուծելու սոցիալական որոշ հարցեր: Հավանաբար է, ԴԿ-ն այդ հնարավորությունը չունի: Ավելին, քանի որ ֆինանսական դժվարությունների պատճառով «Ազգարար» թերթը լույս չի տեսնում, հասցեատերը հնարավորություն չունի գյուղացիների բողոքին նաեւ հրապարակային հնչեղություն տալ: Ուստի այդ նամակները հանձնվել են «Ազգի» խմբագրությանը հաշվի առնելով, որ մեր թերթը մշտապես ուշադրության կենտրոնում է պահում գյուղաշխարհի մարդկանց հոգսերն ու մտահոգությունները: Եւ այսպես, ի՞նչ են գրում Մխչյան գյուղի բնակիչները:

Աշոտ Ասատրյանը բողոքում է, որ 5 տարի առաջ շրջխորհրդի եւ գյուղխորհրդի որոշումներով նախատեսվել է իրեն հատկացնել 1000 քառ. մետր տնամերձ հողամաս, «սակայն մինչեւ օրս գյուղխորհրդի նախագահը անհիմն պատճառաբանություններով չի տալիս»:

Սամվել Անդրեասյանը նշում է, թե «1991-ին հողի սեփականաշնորհման ժամանակ ինձ հասանելիք 0,28 հա հողամասից 0,10 հա դուրս են եկել՝ տնամերձ հողամաս տալու նպատակով, բայց մինչեւ այժմ ոչ տնամերձն են տվել, ոչ էլ իմ հասանելիք սեփականաշնորհումը»: Կենցաղային դժվարություններից եւ նեղված անարդարությունից դառնացած այս ընտանիքը եւս պատրաստվում է լքել հայրենիքը, թեեւ «շատ են ուզում Հայաստանում ապրել»:

Գյուղացիների մի խումբ էլ նշում է, թե դեկտեմբերի 15-ին գյուղխորհուրդը հայտարարություններ է փակցրել, ուր սեփականաշնորհված հողամասերի տերերին հիշեցվում է, որ «մինչեւ դեկտեմբերի վերջը ովքեր չեն մուծել 5200 դրամ՝ սեփականաշնորհված հողերի համար անձնագրեր ստանալու, ապա նոր տարում գանձվող գումարը կկրկնապատկվի»: Նման հարցադրումը մարդկանց զայրացնում է, եւ այդ զայրույթը մեզ արդարացի է թվում: Նախ՝ ի՞նչ հաշվարկներից ելնելով է հողի անձնագրի արժեքը այդքան բարձր սահմանվել: Եղած չեղածը մի փաստաթուղթ չէ՞, որի պատրաստման ու տպագրման ծախսը երբեք չի կարող այդքան բարձր լինել: Այնուհետեւ ո՞վ եւ ի՞նչ իրավունքով է գյուղացուն պարտադրում, որ նա սեփականաշնորհման կարգով իր ստացած հողամասի համար անպայման անձնագիր ունենա, այն էլ խիստ սահմանափակ ժամկետում: Երբ կարողանա, թող այն ժամանակ էլ այդ անձնագիրը հանի, էլ կրկնակի դրամական տույժն ինչի համար է: Գյուղացիներից դրամ կորզելու նոր ձե՞ւ է, ի՞նչ է:

Հրապարակելով այս նամակները՝ դրանք վերահասցեագրում ենք ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը, ինչպես նաեւ հանրապետության կառավարության այն իրավասու մարմիններին, որոնք ի պաշտոնե պարտավոր են լուծել գյուղացիների բարձրացրած հարցերը: Հուսանք, որ սոցիալական բողոք առաջացնող նման երեւույթները չեն վրիպի բոլոր այն պաշտոնատարների ուշադրությունից, ովքեր հարկ է, որ զբաղվեն դրանով: Այդ պարագայում, համոզված ենք, այսուհետ բողոքներ չեն հասցեագրվի նրանց, ում... չպետք է հասցեագրվեն:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Վաճառվում է 5 սենյականոց բնակարան (95 քմ), վերնահարկով (45 քմ), ընդհանուր մակերեսը 140 քմ, Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ), 4 հարկանի քարե շենքում:
Հեռ. 581841, 342586

digitised by A.R.A.R.@

Բոլորն էլ երեւի նկատած կլինեն, թե ի տարբերություն Բուդյոնովսկի դեպքերի, Ղզլարում իրագործված վերջին ահաբեկչության կապակցությամբ ինչպիսի կոշտ եւ անզիջում դիրք է գրավել Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը: Պատճառները մի քանիսն են: Բուդյոնովսկի դեպքերից հետո շատ ռուսների ազգային խնդրանքով: Ընդ որում փաստաթուղթը արեւմտյան երկրներին ուղղակի պարտավորեցնում է այդպիսի օգնություն ցուցաբերել: Չենք կարծում, թե Ռուսաստանը օգնության խնդրանքով դիմի Արեւմուտքին, սակայն թվում է, թե Ղզլարի գործողությանը մասնակցած չեչեն զինյալների բախտը վճռված է եւ դժվար թե Սալման Ռադուեւին էլ, իմպրովիզացիայի բնույթ են կրել: Սակայն արտակարգ իրավիճակների դեպքում այդպես չի կարելի վարվել: Անհրաժեշտ է ունենալ մանրակրկիտ մշակված գործողությունների ներքաղաքական եւ համապատասխան ստորաբաժանումներ կենտրոնական եւ տեղական մակարդակներով: Խոսքը ոչ միայն պատասխանատուներ վերցնելու մասին է, այլեւ

Ահաբեկչության դեմ պայքարում Ռուսաստանը արեւմտյան փորձի կարիքն ունի

ինքնասիրությունը խիստ վիրավորված է, եւ նրանք այժմ պահանջում են, որ ահաբեկիչներն անողոքաբար պատժվեն: Նույնիսկ կան մարդիկ, որոնք պահանջում են ոչ միայն ահաբեկիչներին գնդակահարել, այլ նաեւ Ռուսաստանի կառավարությանը, որ Չեչնիայում պատերազմ է սկսել, ածից ոչ մի կերպ չի կարողանում գլուխ հանել: Ուրիշները առաջարկում են Պավել Գրաչովի փոխարեն Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարի պաշտոնին մի քանի օրով Ժիրինովսկուն նշանակել: Նրանց կարծիքով Վլադիմիր Վոլֆովիչը ահաբեկիչների հարցերը մի քանի օրում կլուծի: Պետական Դումայի վերջին ընտրությունները էլ ցույց տվեցին, որ եթե Բորիս Ելցինն ուզում է նորից նախագահ դառնալ, իսկ դա այդպես է, նա պետք է նման հարցերում շատ ավելի կոշտ դիրքորոշում ունենա: Սակայն մի պատճառ էլ կա, որի մասին լայն հասարակայնությունը չգիտի: Բանն այն է, որ մոտ մեկ ամիս առաջ Ռուսաստանը Մեծ յոթնյակի երկրների հետ միասին միջազգային մի համաձայնագրի է միացել, ըստ որի, մասնակից երկրներին կոչ է արվում ահաբեկիչներին էական զիջումներ կատարելուց զերծ մնալ եւ հետամուտ լինել, որ ահաբեկչական գործողությունների մեղավորներն անպայման իրավապահական պատասխանատվության ենթարկվեն: Արեւմտյան երկրների ահաբեկչության դեմ պայքարի մեծ փորձը ցույց է տալիս, որ այդպիսի անզիջում եւ կոշտ մոտեցման դեպքում է միայն հնարավոր ահաբեկչության դեմ պայքարն արդյունավետ դարձնել: Ավելին, այդ համաձայնագրի 6-րդ կետով նախատեսված է, որ արեւմտյան երկրները պետք է օգնության գան, եթե Ռուսաստանը դիմի այդպիսի

ինչպես Շամիլ Բասաեւին, պատվավոր ուղեկցող ոստիկանախումբը մինչեւ հայրենի լեռներում գտնվող հարազատ գյուղը ուղեկցել:

Ինչպես արդեն ասվեց, Արեւմուտքը վերջին տասնամյակների ընթացքում ահաբեկիչների եւ ահաբեկչությունների դեմ պայքարի մեծ փորձ է կուտակել: Այդ փորձի դիմաց շատ բարձր գին է վճարվել, մարդկային բազմաթիվ կյանքերով նաեւ: Սակայն այժմ արեւմտյան հակաահաբեկչական կենտրոնները մանրակրկիտ գործողությունների մարտավարություն են մշակել: Հետաքրքիր է իմանալ, թե այդ փորձի տեսակետից ինչպես են դիտվում Դաղստանի եւ Չեչնիայի սահմանում այսօր տեղի ունեցող իրադարձությունները: Բրիտանական Սենթ-Էնդրյուսի համալսարանի պրոֆեսոր Փոլ Ուիլկինսոնն ասում է, որ ինքն այնտեղի տպավորությունն է ստացել, թե Ռուսաստանի իշխանությունների գործողությունները, մանավանդ սկզբնական շրջանում, ռազմական

ուժիկ ահաբեկչություններին: Իշխանությունները, օրինակ, միշտ պետք է պատրաստ լինեն նաեւ այն բանին, որ ահաբեկիչները կարող են փորձել զանգվածային ոչնչացման զենք կիրառել, թեեւ որ դրա հնարավորությունը չի կարելի բացառել:

Փոլ Ուիլկինսոնին թվում է, թե Ռուսաստանին առաջին հերթին նման վտանգավոր իրավիճակների հաղթահարման համար անհրաժեշտ փորձն ու միջոցներն են պակասում: Նա զգուշացնում է, որ ահաբեկիչների բռնագրավմամբ ոչ մի դեպքում չի կարելի էական քաղաքական զիջումների գնալ: «Բարդ ընդհարումները, ինչպիսին չեչենականն է, բնականաբար, քաղաքական եւ դիվանագիտական նուրբ լուծումներ են պահանջում, սակայն երբ ահաբեկիչների հրոսակախմբերն իրենց զենքի ուժով սկսեն թելադրել բռնի եւ անհնարին քաղաքական լուծումները, դա Ռուսաստանին անիշխանության եւ քաոսի կբերի», ասում է պրոֆեսորը: Նրա խոսքերով, համաշխարհային փորձը վկայում է, որ երբ ահաբեկիչները պատանդներին սկսում են սպանել, եւ այդ կրիտիկական անցումը նրանք արդեն անցած են լինում, անհրաժեշտ է ուժ կիրառելու հարցն անհապաղ քննարկել, քանի որ հետագա բանակցությունները, ամենայն հավանականությամբ, այլեւս հաջողություն չեն ունենա: Սակայն այդպիսի դեպքերում օրակարգ եւ արհեստավարժ կոմանդոսներ են անհրաժեշտ, որոնք Ուիլկինսոնի կարծիքով, Ռուսաստանում չկան: Չկան հատուկ նշանակության այնպիսի ստորաբաժանումներ, որոնք կարողանային մինչեւ ատամները զինված ահաբեկիչներից գլուխ հանել:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ-ը փորձում է խաղաղություն հաստատել Աֆրիկայում

Մերձավոր Արեւելքից եւ Բալկաններից հետո նախագահ Բիլ Քլինթոնը ձգտում է խաղաղարարի իր նկարագիրը ամրապնդել Աֆրիկայում եւ վերջ դնել Անգոլայի 20-ամյա ներքին հակամարտությանը: Այդ նպատակով փոխնախագահ Ալ Գորը վերջերս հանդիպում ունեցավ Անգոլայի նախագահ Ժոզե Էդուարդու դոս Սանտոսի հետ, ինչպես նաեւ կապ հաստատեց խռովարարների ղեկավար Յոնաս Սավիմբիի հետ: Հայտնի է, որ Պորտուգալիայի նախկին գաղութ Չադում պատերազմը երկու անգամ ավելի շատ զոհեր է պատճառել, քան Բոսնիայում: L'EXPRESS

Ուժեղ հրդեհներ Արգենտինայի հարավում

Բարձր ջերմաստիճանի հետեւանքով մեծ հրդեհներ են սկսվել Արգենտինայի հարավում, որտեղ կրակի բոցերով է բռնված 2000 հեկտարից ավելի անտառ: Դրանց մարման համար տագնապի ազդանշանով ոտքի են հանված տարածաշրջանի բոլոր հրշեջ ծառայությունները: Սակայն ուժեղ քամիները հնարավորություն չեն տալիս գործուն միջոցների դիմելու: Իշխանությունները տուժած բնակչությանը տեղափոխում են անվտանգ շրջաններ:

ԿԱՀԻՐԵ

Իրաքի մասնատման հորդանանյան ծրագիրը կրքեր է բորբոքում

«Ազգը» արդեն գրել է, որ Հորդանանի թագավոր Մալիք Հուսեյնը Իրաքում քաղաքական փոփոխություններ կատարելու իր ծրագրի իրագործման համար Իրաքի ժողովրդից եւ արաբական կառավարություններից պահանջում է համաձայնություն տալ իր նախագծերին՝ նախազգուշացնելով, որ հակառակ դեպքում այդ երկիրը կկազմալուծվի:

Կահիրեից Ասոշիեյթեդ պրեսի տեղեկատվության համաձայն, Հորդանանի թագավորը մի մամլո ասուլիսում ասել է. «Իրաքի կազմալուծումը վտանգի սպառնալիք կառաջացնի ամբողջ տարածաշրջանում, եւ մենք Իրաքի ժողովրդին եւ արաբներին նախազգուշացնում ենք, որ նրանք պետք է շտապ կարգով մի ծրագիր ձեռնարկեն այդ գործընթացը խոչընդոտելու համար»:

Իսկ Սադամ Հուսեյնը Ամմանի կառավարությանը իր հղած ուղերձով ողջ աշխարհի մարդկությանը խնդրում է օգնել Իրաքի էմբարգոյի վերացմանը:

Իր հերթին Լիբիայի առաջնորդ Կադաֆին իրաքյան ժողովրդից պահանջում է ի նշան բողոքի Հորդանանի թագավորի իրաքյան ձեռնարկումների, հարձակում գործել Հորդանանի վրա: Իրանական լրատվական միջոցների հաղորդագրության համաձայն, նա իր մի հեռուստատեսային ելույթում հայտնել է, որ Հորդանանի թագավորի նպատակն է մասնատել Իրաքը, եւ որ իրենք պետք է սատար կանգնեն Իրաքի ժողովրդին:

Հորդանանի թագավորի իրաքյան ծրագիրը չի ընդունում նաեւ Սադամ Հուսեյնի փախուստի դիմած փեսա Հուսեյն Քամելը: Հորդանանում կայացած Իրաքի ընդդիմության առաջնորդների կոնֆերանսին մասնակցելով՝ նա հայտարարեց, որ ինքը դեմ է Իրաքի կոնֆեդերացիա կազմելու Հորդանանի թագավորի առաջարկությանը, նաեւ որ ֆեդերացիայի կամ կոնֆեդերացիայի կազմումը նշանակում է Իրաքի տարանջատում, եւ որ առանց որեւէ բացատրության եւ բանակցությունների ինքը մերժում է այն: Եւ Ասոշիեյթեդ պրեսի լրագրողի հետ ունեցած հեռախոսազրույցում հայտնեց, որ ինքը լքել է Իրաքը այդ երկրի վարչակարգի հետ տարաձայնության պատճառով եւ նույն կերպ էլ կհեռանա Հորդանանից, երբ Հորդանանը ոտնձգի Իրաքի ֆեդերացիա կազմելու իր առաջարկը:

Մեկ ուրիշ հաղորդագրության համաձայն, Քուվեյթի «Ալսիասե» թերթը գրում է, որ Քուվեյթում բանտված իրաքյան մի սպա հետաքննության ժամանակ հայտարարել է, որ Իրաքի ղեկավարությունը [illegible] հրթիռներ է պատրաստում:

Մյուս կողմից, ՄԱԿ-ի զինաթափման կոմիտեի նախագահ Էկեուսը հայտարարել է, որ Իրաքը Անվտանգության խորհրդի բանաձեւի կոպիտ խախտում կատարելով, պահպանել է իր հրթիռակառավարման նախագծերը եւ արտադրել 150 կմ հեռահար հրթիռներ, իսկ իրաքցիների խոսքերով, դրանք 3000 կմ հեռահար հրթիռներ են: Էկեուսի խոսքերով, ապացույցները ցույց են տալիս, որ հրթիռների սարքավորումներն ու մասերը առաքվել են Հորդանանից: Ա. Գ.

Կարելի՞ է արդյոք մականուններ տալ ղեկավարներին

Ռուսաստանում ամենամեծ տպաքանակ ունեցող «Արգումենտի ի ֆակտի» շաբաթաթերթի այս հրապարակումը թերեւս կարելի է անվանել խորհրդածություն ճշմարիտ ժողովրդավարության մասին

Ռուսաստանում ամենից շատ մականուններ ունի հարգարժան նախագահը: Մեծ մարդը, որը մեծ գործեր է անում, պարզապես չի կարող քիչ մականուններ ունենալ: Նիժեգորոդցիները Բորիս Նիկոլաեւիչին կատակով անվանում են Մեծ Բորյա, իսկ իրենց նահանգապետին՝ Փոքր Բորյա, Վյունոշա Նեմցով, Գանգրահեր տղա եւ պարզապես Գուբեր:

Լուրեր են պտտվում, որ ինքը՝ Նեմցովը, Ելցինին մեծարում է Ցար մականունով: Կրեմլում նախագահին հաճախ անվանում են Ինքը դերանունով: Նաեւ օգտագործվում է երկաթուղային մականունը, որով ակնարկում են Ելցինի վաղեմի այն խոստումը, թե բարեփոխումների ձախողման դեպքում ինքը գլուխը կդնի ռելսերի վրա:

Ժողովուրդը նախագահին անվանում է նաեւ Բորյուսիկ, Խոզյաին եւ այլ անուններով:

Մականունների թվով նախագահից ետ չի մնում վարչապետ Վ. Չեռնոմիրդինը: Նրա ամենատարածված մականունն է Ստեփաշա կամ Ստեփանիչ: Նույնքան գիտեն արտաքին նմանությունը նկատի ունենալով՝ վարչապետին մկրտել են Լյոնյա Բրեժնեւ-երիտասարդ տարիներ մականունով: Սամարացիները վարչապետին անվանում են Չեռնոմոր: Չեռնոմիրդինի այդ ուսանողական մականունը ի հայտ էր եկել այն ժամանակ, երբ նա սովորում էր Կույբիշեւի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում: Ժողովրդի մեջ հաճախ կարելի է լսել նաեւ Դոմոկոն, Դոմոկիշ (նկատի է առնվում «Մեր տունը Ռուսաստան է» բլոկի անվանումը), Չյամբա Վիտյա, Չեռնոմիրենի եւ Գազպրոմ մականունները:

Որքան էլ տարօրինակ թվա, Գենադի Զյուգանովը այնքան էլ շատ մականուններ չունի: Օրինապահները երկրի գլխավոր կոմունիստին պարզապես անվանում են Անդրեյիչ, ուրիշները՝ Նովլենին, Կարմիր ուղղական եւ Կոմունիստ: Ձախ ռադիկալները նրան կոչում են Զյուզ-Զյուզ: Իսկ վերջերս հեռուստահաղորդման ժամանակ Նիկիտա Միխալկովը Զյուգանովին անվանեց Միլլեր:

Պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովին տալիս են Պաշա Մերսեդես, Չրթլող աղավնի, Պաշեկ մականունները:

Ա. Ռուցկոյին անվանում են Բեղեր, Գեներալ, Բեղավոր ծիտ, Դերժավնիկ (իր «Դերժավա» շարժման անունով):

Ուժերի ծաղկման շրջանում գտնվող Ե. Գայդարն ունի Տիմուրիկ առանց թիմի, Մալիշ, Քեքս, Գնդլիկ բոլոնկի, Վինի Պուխ մականունները:

Մոտ 15 տարի առաջ ժողովրդական այդ յուրօրինակ բանահյուսության համար աքսորում էին Կոլիմա: Ներկայումս քաղաքական գործիչները հենց հեռուստաէկրանից իրենք են միմյանց մակդիրներ ու մականուններ տալիս: Իսկ ինչու՞ նախաձեռնությանը չհետեւեն նաեւ շարքային քաղաքացիները: Բացի դրանից ժողովուրդն իր հերոսներին յուրովի է անվանում, որպեսզի չխճճվի բազմաթիվ կուսակցությունների եւ ազգանունների լաբիրինթոսում: Երեւի Ձերժինսկու նմանությամբ Կորժակովին մեծարում են Երկաթյա Շուրիկ մականունով, Ակյաստոլյալ Ֆիլատովին անվանում են Գլազդյուկ, [illegible]վային՝ Սաժա Բելայա («Սպիտակ մուր»), Ռիբկինին՝ Քաղաքականության ձնծաղիկ, Չուբայսին՝ Վաուչեր, Կոզիրեւին՝ Աղվես եղբայր կամ Պարոն Այո մականուններով:

«ԱՐԳՈՒՄԵՆՏԻ Ի ՖԱԿՏԻ»

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

Ջոն Դեյչ. «Սպառնում է ահաբեկչության կտրուկ աճ»

1995 թ. դեկտեմբերի վերջերին ԱՄՆ-ի Սենատում ԿՀՎ-ի տնօրեն Ջոն Դեյչը հայտարարեց, թե մոտ ժամանակներս սպասվում է ահաբեկչության վիթխարի աճ: Դրա պատճառները տարբեր են՝ էթնիկական պատերազմներ, թմրանյութերի եւ զենքի ընդհատակյա առեւտուր, կրոնական մոլեռանդություն եւ այլ երեւույթներ, որոնք անվերահսկելի են դարձել «համաշխարհային նոր իրադրության» պայմաններում: ԿՀՎ-ի տնօրենը նաեւ մտահոգություն արտահայտեց հաղորդակցության միջոցների բուռն ծավալման առթիվ, քանզի էլեկտրոնիկայի նվաճումները եւս սկսել են ծառայել հանցագործներին եւ ահաբեկիչներին:

Սակայն Ջոն Դեյչի արտահայտած մտահոգության իրական պատճառը թերեւս ԿՀՎ-ի ղեկավարների անհանգստությունն է իրենց գերատեսչության ապագայի համար: Իրոք, 1995 թ. խիստ անհաջող տարի էր Կենտրոնական հետախուզական վարչության համար: Ամերիկյան գաղտնի ծառայությունների ներսում բացահայտվեց նախկին Խորհրդային Միության օգտին աշխատող մի կարեւոր գործակալ, եւ ներկայումս Կոնգրեսում մեծամասնություն կազմող հանրապետականները պնդում են, թե ԿՀՎ-ն հաճախ անարդյունավետ է գործում, իսկ երբեմն պարզապես անվերահսկելի է: Ահա թե ինչու Ջոն Դեյչը մելոդրամատիկ տոնով փորձում էր ամերիկացի սենատորներին համոզել, թե միայն ԿՀՎ-ն կարող է ամերիկացիներին փրկել ահաբեկչության սարսափներից:

L'EXPRESS

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

– Սա մեզ համար խիստ կարևոր էր։ Վերջին 6–7 տարիների ընթացքում մեր առաջին ոտնահարությունն էր նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություն։ Դժբախտաբար, այսօր արտասահմանյան հյուրախաղերն ավելի շատ են, քան նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններ։ Մենք խաղերային երաժշտ- ծում բերած խմբերի ղեկավարությունն է։ Իսկ ընդհանրապես, երբ նորաստեղծ խմբերին հաջողվում է արտերկիր հյուրախաղ ունենալ, ապա նրանք իրենց արվեստով պետք է ապացուցեն, որ պատասխանատվությունը չի ե- դեղ հրավերը։ Այսօր շատ երիտասարդներ իրենք են իրենց ղեկավարությամբ արտասահմանում այցելել ավանդույթ- է ունենա որոշակի մակարդակ և գիտենա իր սահմանները, որպեսզի ստեղծվեն նորմալ հարաբերություններ։ Երբ նրա սկզբունքը դեմ է լինի՝ ես վճարում եմ, ես էլ դեմ է ե րաժշտություն պատվիրեմ, ապա նման հովանավորի կարիքը խաղալը չունի։ Այսօր մեր պետական միակ միջոցը արտասահմանյան ու-

Կոմիտասի անվան լարային քառյակն այցելում է հյուրախաղերով հագեցած կյանքով

Հյուրախաղեր Ուկրաինայում, Արաբական Էմիրություններ, Կանադա, Անգլիա, Ղազախստան, համերգներ նաև Հայաստանում։ Այդպիսին էր 1995 թվականը Կոմիտասի անվան լարային քառյակի համար։ Թերևս առավել ծանրաբեռնված էին անցած վերջին երկու ամիսները, երբ «Համազգային» մշակութային միության նախաձեռնությամբ քառյակը համերգներով հանդես եկավ նախ Մոնրեալ և Տորոնտո քաղաքներում, ապա Արևելքի միջազգային միության նախաձեռնությամբ մեկնեց Լոնդոն և վերջապես ՀՀ մշակույթի նախարարության և Ղազախստանում Հայաստանի ժամանակավոր հավատարմատար Արման Մելիքյանի նախաձեռնությամբ Ղազախստան։ Այստեղ քառյակը դեկտեմբերի 15-ին և 18-ին հանդես եկավ երկու համերգով։ Առաջինը Ալմա Աթայի կոնսերվատորիայում (որ ունեցավ նաև բաց դասեր) պրոֆեսորադասախոսական կազմի և ուսանողության համար էր, մյուսը՝ բարեգործական համերգ մայրաքաղաքի գլխավոր համերգասրահում։ Այս համերգից գոյացած 1500 դոլլար (180 հազար ղազախական թենգե) եկամուտը քառյակը փոխանցեց ղազախական «Բոբեկ» մանկական ֆոնդին (այն նախագահում է հանրապետության առաջին տիկինը՝ Նազարբաևան և հովանավորում է ստեղծագործող տաղանդավոր երեխաներին)։ Վերջինս այս գումարով կենսաթոշակ հատկացրեց երեք շնորհալի երեխաների։ Բարեգործության համար քառյակին գրավոր շնորհակալություն հայտնեց նաև միջազգային «Ռոտարի» ակումբը, որ համագործակցում է ֆոնդի հետ։ Նախկին ԽՍՀՄ հանրապետության մայրաքաղաքում կայացած այս համերգներն են, որ չափազանց կարևորում է քառյակի առաջին ջութակահար Էդուարդ Թադևոսյանը։

մշտապես սերտ կապեր ունեին միմյանց հետ։ Այսօր այդ կապերը խզված են, որոնց վերականգնման անհրաժեշտությունն զգում ենք բոլորս։ Կամուրջներ պետք է ստեղծել նաև ուսանողների միջև։ Իսկ կապերի վերահաստատման խնդրում անհաղթահարելի տրանսպորտային ծախսերն են։ Մեր այցելությունը Ղազախստան հնարավոր դարձավ միայն շնորհիվ «Արմա» ավիաընկերության հովանավորության։

– Այսօր առավել քան նախկինում քառյակը մենահամերգներով հանդես է գալիս արտասահմանում։ Ինչպե՞ս եք կազմակերպվում այդ հյուրախաղերը։

– Հյուրախաղերի մեկնելը բնավ միակ ապրուստը է, որ մենք լինելով անկախ ենք։ Երբ առաջներում այն մտածվում «Գոսկոնցերտի» մենաշնորհն էր, ապա այսօր մենք ենք անմիջապես կապվում տարբեր կազմակերպիչների հետ։ Այս ճանապարհին, իհարկե հեշտ է արդեն ճանաչում ունեցող խմբերի և առավել դժվար՝ նորաստեղծ, բայց տաղանդավոր խմբերի համար։ Կարծում եմ, որ հայտնի խմբերի խնդիրներից մեկը խաստանալից(?) և դեռ ոչ այնքան ճանաչում լով ու իրենց արվեստը ստիպված վաճառել։ Ցավում եմ, որ այսօր Հայաստանում չեն մեր փայլուն երգիչներից Գեղամ Գրիգորյանը, Հասմիկ Պապյանը և ուրիշներ։

– Հայաստանում կան երաժշտական խմբեր, որ ունեն իրենց հովանավորները։ Քառյակն ունի՞ հովանավոր։

– Հովանավորներ չունենք։ Ես կարծում եմ, որ հովանավորը պետք

ղեկավարություններն են։ Հայաստանյան համերգները կարելի է համարել բարեգործական, քանի որ դրանցից ստացված գումարները բոլորովին լուրջ չեն։

– Անցած տարի կայացած «Հայաստանի ճանապարհներ» միջազգային փառատոնին քառյակը չմասնակցեց։

– Մեզ առաջարկեցին, բայց մենք հրաժարվեցինք, որովհետև համաձայն չէինք առաջարկված պայմաններին։

– Ի՞նչ ծրագրեր ունի քառյակը 1996 թվին։

– Պատրաստում ենք երկու հայ կոմպոզիտորների նոր ստեղծագործություններ. Աղասի Խուդոյանի և Ավետ Տերտերյանի 2-րդ կվարտետները, ինչպես նաև Բեթհովենի 11-րդ կվարտետը։ Խուդոյանի կվարտետը կնվագենք առաջին անգամ։ Ինչ վերաբերում է համերգներին, ապա անորոշ Երևանում, իհարկե, ձմեռային ամիսներից հետո, քանի որ դահլիճների ջեռուցմամբ հնարավոր չէ համերգներ կազմակերպել։ Հավանաբար ուղևորություններ կլինեն Եգիպտոս, չի բացառվում նաև Ճապոնիա, Ավստրալիա։

ՏԻԳՐԱՆ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

Նկարում՝ քառյակը

ԵՐԵՎԱՆ

Ուրարտական թագավորության հիերոգլիֆների վերծանման բանալին գտնվա՞ծ

Երեկ, Հայաստանի պատմության պետական թանգարանի դահլիճում տեղի ունեցավ արևելագիտության ինստիտուտի, հնագիտության ինստիտուտի և պատմության թանգարանի համատեղ նիստ (գիտաժողով), որի առիթը պատմության թանգարանի գիտաշխատող Արսեն Մովսիսյանի զեկուցումն էր։ Երիտասարդ գիտնականը ներկայացրեց իր աշխատանքը «Ուրարտական թագավորության հիերոգլիֆների վերծանման բանալին», որը, թերևս, խնդրահարույց դառնա հայ մտավորականության պատմության այդ կարևոր ժամանակաշրջանի հիերոգլիֆների վերծանման համար, մի ժամանակաշրջան, որ ըստ զեկուցողի, գրեթե անտեսված է մեզանում։ Առաջին փորձն արվել է Լայրենսի Բարսեղյանի կողմից, որի առաջարկած վարկածը 8 նշանների վերծանման մասին հրապարակվել է 1967 ին։ Հետագայում նույնպես հիերոգլիֆների ուսումնասիրությամբ զբաղվել է լենինգրադցի գիտնական Վայմանը։ Սա Ուրարտական թագավորության գրերի բանալին գտնելու երրորդ փորձն է։ Ուսումնասիրությունների գլխավոր դժվարությունը երկլեզու արձանագրությունների բացակայությունն է։ Որպես կողմնորոշիչներ ընդունելով գրի և լեզվի հարաբերակցությունը, արձանագրության ուղղությունը (ձախից աջ, աջից ձախ կամ վերևից ներքև) օգտագործված նշանների թիվը, որ թույլ է տալիս դասել գրերի համակարգի մասին (այբբենական, վանկային, թե գաղափարային), կիրառված անջատիչ նշանները, ինչպես նաև հաճախ կրկնվող(?) ասույթների և թագավորների անունները լեն բացահայտել, համեմատությունների միջոցով երիտասարդ գիտնականին հաջողվել է Ուրարտական թագավորության գրերի գրեթե 150 նշան պարունակող համակարգում վերծանել 20 նշաններ։ Որպես սկիզբ սա ամենևին վատ չէ (համեմատության համար ասենք, որ որպես մի շարք սեպագրերի վերծանման բանալի ծառայել է դրանց նշանային համակարգի ընդամենը 2-3 տոկոսի վերծանումը), իսկ որքանով է ճիշտ գտնված «վերոհիշյալ» հիերոգլիֆների բանալին, ցույց կտան հետագա ուսումնասիրությունները։

ԱՆԻՏԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

CEPRA

CENTER FOR ECONOMIC POLICY RESEARCH AND ANALYSIS

WANTED: LEGAL EXPERT

As CEPRA begins providing technical assistance to the Republic of Armenia in the area of commercial law, the Center requires the services of a Legal Expert. The dates of service will be 30 days between Jan. 30 and May 15, 1996. The requirements for all applicants are: an earned Juris Doctor Diploma from an Accredited University in the United States, experience with and knowledge of the Republic of Armenia's legal system and current structure, and a current network of practicing attorneys, and others responsible for commercial law in Armenia. Salary will be based on experience and salary history.

Qualified individuals should contact Hasmik Babayan at CEPRA, the American University of Armenia, 40 Marshall Bagramian St., Yerevan, Armenia. Tel. 27-17-32, 27-11-21, AT&T fax 15-19-68 between the hours of 9 am and 5 pm.

ՀԱՅ ԴԱՏ

Վարուժան Կարապետյանի ցուցահանդեսը Վանաձորում

Հունվարի 11-ին Վանաձորի կերպարվեստի թանգարանում բացվեց հայ ազատագրական պայքարի ու Հայ դատի նվիրյալներից մեկի՝ Վարուժան Կարապետյանի գեղանկարչական աշխատանքների անհատական ցուցահանդեսը։

Ցուցահանդեսին նվիրված 18 աշխատանքները Վարուժանը վրձնել է կալանավայրում, դրանք մեզ են հասել հեղինակի նոր միջոցով։ Կտավների թեման հայրենասիրությունն է ու Հայ դատը։ Ցուցահանդեսի բացմանը ներկա ունեցան Վանաձորի մշակույթի բաժնի վարիչ Լևոն Մկրտչյանը, ցուցահանդեսի կազմակերպիչ «Կիլիկիա» հայրենակցական միության նախագահ Հակոբ Մանջյանը, Վարուժանի գաղափարակիցներն ու գինակիցները։ Այցելուները հետաքրքրությամբ են ծանոթանում ցուցահանդեսի «Հայ նոր» բաժնի նյութերին ու լուսանկարներին, որոնք պատմում են մեր օրերի հայ ազատագրական պայքարի 20-ամյա ուղու մասին։

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Բեղմնավոր գործունեության մի նոր դրվագում

Տարեմուտին արվեստասեր ընթերցողը գեղեցիկ մի նվեր ստացավ։ «Ամարոն» հրատարակչությունը լույս ընծայեց Արամ Խաչատրյանի նամականին*։ Նամականու կազմողներն են արվեստագիտության թեկնածու, հանրապետության արվեստի վաստակավոր գործիչ, Երևանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Մարգարիտ Հարությունյանը և Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի տնօրեն, մշակույթի վաստակավոր գործիչ Գոհար Հարությունյանը։ Ընդհանուր խմբագրությունը, մեկնաբանություններն ու ծանոթագրությունները կատարել են Մարգարիտ Հարությունյանը և արվեստագիտության թեկնածու, կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Զարա Տեր-Ղազարյանը։

Նամականին երկրորդ հրատարակությունն է։ Առաջինը, նույն կազմի տեղությամբ լույս տեսավ 1988 թվականին, ռուսերեն։

«Ուրիշի նամակները չեն կարդում, սկսում են առաջաբանը Մ. Հարությունյանն ու Զ. Տեր-Ղազարյանը, որքան է շահել մարդկությունը՝ անտեսելով բարոյական այս նորմը իր մեծերի հանդեպ»։

Եվ իրապես, իր «նամակների հայելում» կոմպոզիտորն իր կեցության կիզակետում ունենալով ստեղծագործողի խոհը, մտորումն ու պատասխանատվությունը, ներկայանում է նաև որպես առօրյա հոգսերով ապրող սովորական մահկանացու, որը պետք է մեծի «ժամանակին մեծենալի դերը վերանորոգելու, լվացքատնից սպիտակեղենը ստանալու» և բազում այլ կենցաղային հարցերի շուրջ։ Եվ այս ամենի հետ խսկական, սրտացավ վերաբերմունք և ուշադրություն դեպի իր երջանիկ մարդը, ակտիվ ու շահագրգիռ մասնակցություն կյանքի, ժամանակի անցուդարձին։

Հասարակական կյանքի փոփոխության շնորհիվ նամականին կազմողները երկրորդ հրատարակությունում հրապարակել են այն նամակները, որոնցում այսօր արդեն կարելի էր բացել առաջինում արված կրճատումները։ Եվ խոշորագույն կոմպոզիտորը երևում է նաև իր ապրած բարդ ու հակասական ժամանակի տարածքում, հասարակության, մանավանդ ազգային մշակույթի ծաղկեցումներով մտահոգ, ամբարիշտ ու վիրավորված շատ ու շատ երևույթների կապակցությամբ։

– Ուզում եմ առանձնացնել գրքի հեղինակներից մեկին՝ Մարգարիտ Հարությունյանին՝ ծննդյան հոբելյանական տարեդարձի առթիվ։

Իմ մուտքը երաժշտագիտության ասպարեզ տեղի ունեցավ Մարգարիտ Հարությունյանի մկրտությամբ։ Նրան հանձնեցի ընդունելության առաջին քննությունը, և եվրոպական երաժշտության պատմության նրա առաջին դասախոսությամբ սկսվեց իմ ուսումնական ընթացքը։ Եվ արդեն 40 ից ավել տարիներ է անընդմեջ հարստացնում իր գիտելիքները պրոֆեսոր Մարգարիտ Հարությունյանը հաղորդում է ուսանողներին։

Լինելով Երևանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի 1937-1938 թվականին ստեղծված երաժշտագիտական բաժնի առաջին ուսանողներից, Մ. Հարությունյանը այսօր ներկայանում է որպես նրա կենդանի պատմությունը, իր էությամբ է ներառել այն ամենը, ինչը կերտվել է ազգային երաժշտանոցում։

Նա 40 ից ավել տարիներ ծավալել ու այսօր էլ շարունակում է ծավալել երաժշտագետի բազմաբովանդակ գործունեություն, որն ընդգրկում է թե՛ մանկավարժականը, թե՛ գիտականն ու լուսավորչականը, թե՛ արխիվային մեկնաբանականը։ Նրա գործուն մասնակցությամբ 1968 ին ասպարեզ եկավ 19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարի հայ նշանավոր երաժշտագետ, հետազոտող, հրապարակախոս Վ. Ղորղանյանի գրական ժառանգությունը՝ հոդվածներ, հիշողություններ, ճանապարհորդական նոթեր։ 1988 ին լույս տեսավ մեծանուն Հայկանուշ Դանիելյանին նվիրված գիրքը, որը բովանդակում է Երգչուհու մասին եղած գրախոսությունները, հուշերը և այդ կարգի այլ նյութեր։

Ապա, ինչպես կիրթ, ստեղծագործական և իրապես մտավոր մթնոլորտ ստեղծող կոնսերվատորիայի երաժշտության պատմության ամբիոնում Մ. Հարությունյանի երկարամյա տարիների ամբիոնի ղեկավարության ընթացքում։ Այս տարիներին Ա. Բարսամյանի համահեղինակությամբ նա ստեղծեց «Հայ երաժշտության պատմություն» դասագիրքը։ Ուզում եմ նաև հիշատակել նրա վերջին զեկուցումը հայ մշակույթին նվիրված 7-րդ գիտաժողովին։ Թեման էր «Գեղարվեստական հոգեբանության պրոբլեմը ազգային երաժշտության տարբեր պատմաշրջանների դիրքերից (19-20-րդ դդ.)»։

Այդ օրը Մարգարիտ Հարությունյանը ներկայացավ երաժշտագետ մտածողի իր ամբողջական նկարագրով՝ խորը և ընդգրկուն գիտելիքներ, ընդհանրացումների հստակ կարողություն։

Վերջապես նրա գործունեության խոսուն արտահայտությունը տարածված(?) նրա գեղեցիկ նվերն էր՝ Արամ Խաչատրյանի նամականին։

ԱՐԱՔՍԻ ՍԱՐՅԱՆ

* Գրքի տպագրությունը հովանավորել է «Ալաշկերտ» ֆիրմայի տնօրեն Գագիկ Հարությունյանը։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Հաղթանակ Տիգրան Պետրոսյանի հուշամրցաշարում

Հայ շախմատիստները փայլեցին մոսկովյան միջազգայինում

ՎԱՀԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հայ շախմատիստների փայլուն հաղթանակով երեկ Մոսկվայում ավարտվեց Տիգրան Պետրոսյանի հիշատակին նվիրված թիմային միջազգային մրցաշարը: Հանճարեղ հայրենակցի անունը կրող Մոսկվայի «Սպարտակ» ակումբում սկսված այդ մրցումներին մասնակցում էին 16 հավաքականներ, որոնցից յուրաքանչյուրի կազմում հանդես էին գալիս երեքական շախմատիստներ՝ երկու տղամարդ և մեկ աղջիկ:

Հայաստանի պատվիրակները, որոնց մարզում է Վլադիմիր Հայրապետյանը, հասան բացարձակ առավելության հաղթելով և տղամարդկանց, և աղջիկների, և թիմային հաշվարկներում:

Տղաների մրցումներում հռչակավոր հանդես եկավ Կարեն Ասրյանը, որը գնա եզրափակիչ տուրից առաջ ապահովեց առաջին մրցանակը: Ասրյանի վերջնական արդյունքն է 8 միավոր (9 հնարավորից), և երեւանցին մեկ միավորով առաջ անցավ մոսկվացի մրցակցից ռուսաստանցի վարպետ Ա. Ռիժկովից:

Աղջիկներից փայլեց Հայաստանի չեմպիոնուհի Լիլիթ Մկրտչյանը, որն ամենավերջին պահին հասավ մինչ այդ առաջատար գլխավորող Օ. Լիտվայի (Ռուսաստան) և լրացուցիչ ցուցանիշներով հռչակվեց մրցաշարի հաղթող: Լիլիթի արդյունքն է 7.5 միավոր:

Իր թիմակիցներին անհրաժեշտ ձեռով աջակցեց նաև մեր երրորդ պատվիրակը՝ Դվինի Հարությունյանը (5.5 միավոր):

Ի վերջո, հայկական թիմը 27 հնարավորից վաստակեց 21 միավոր եւ կես միավորով առաջ անցավ մոսկվայի մրցակցից՝ Մոսկվայի ներկայացուցիչներից:

Երեւանցիները հետամնդում են Լոբրոնին

Խորվաթիայի Լինարես քաղաքի արվարձանում՝ Հաննում, շարունակվում է շախմատի խոշոր միջազգային մրցաշարը, որին մասնակցում են աշխարհի 40 երկրների 150 շախմատիստներ, այդ թվում, ինչպես նշել ենք, 50 գրոսմայստերներ:

Խաղացված չորս տուրից հետո առաջատարների խմբում են գտնվում հայ երեք գրոսմայստերներ՝ Վլադիմիր Հակոբյանը, Սմբատ Լպուտյանը, Արշակ Անաստասյանը, որոնք ունեն 3-ական միավոր: Հերթական տուրի հանդիպումներում Լպուտյանը շահեց, իսկ Հակոբյանն ու Անաստասյանը ավարտեցին ոչ-ոքի:

Աղյուսակը միանձնյա գլխավորում է Էրիկ Լոբրոնը, որը շահել է բոլոր չորս պարտիաները:

Հոկեյի հայ «գրոսմայստերը»՝ Գրիգոր Մկրտչյան

Համաշխարհային հոկեյի տարեգրության մեջ տարիներ շարունակ ոսկե տառերով է գրվել Խորհրդային Միության հավաքականի անունը, որը սկսած 1963 թվականից 9 անգամ անընդմեջ հաղթող է ճանաչվել աշխարհի առաջնություններում:

...1954 թվական, Ստոկհոլմ: Այստեղ էին հավաքվել աշխարհի հերթական առաջնության մասնակիցները: Եկել էին նաեւ խորհրդային հոկեյիստները: Դա նրանց անդրանիկ ելույթն էր աշխարհի առաջնություններում: Ոչ ոք չէր մտածում, որ խորհրդային հոկեյիստները, որոնք ընդամենը 5-6 տարի առաջ էին սկսել յուրացնել տափօղակով հոկեյի «այբուբենը», կարող են լուրջ մրցակցություն ցույց տալ կանադացիներին՝ այդ խաղի հիմնադիրներին եւ աշխարհի գրեթե անփոփոխ չեմպիոններին: Շվեդական հեղինակավոր մարզական թերթերից մեկը հեգնանքով գրել էր. «Ինչպե՞ս կարող են հակադրվել փոքրիկ ռուսները հաղթամարմին կանադացիներին: Նրանց ելույթը դատապարտված է ծախողման»:

7:2՝ այսպիսին էր խորհրդային եւ կանադացի հոկեյիստների առաջին հանդիպման արդյունքը: Նման ջախջախիչ պարտություն համաշխարհային հոկեյում եղանակ ստեղծողները երբեք չէին կրել: Այդ հիշարժան խաղում «փոքրիկ» ռուսների դարպասապահն էր հայազգի Գրիգոր Մկրտչյանը: ԽՍՀՄ հավաքականը մեծ վերելքով անցկացրեց նաեւ մյուս հանդիպումները եւ արժանիորեն նվաճեց աշխարհի չեմպիոնի կոչումը:

Տարիներ առաջ հայկական հեռուստատեսության մարզական հաղորդումների ռեժիսոր Լեւոն Ալեքսիսյանը՝ մեր անվանի դերասան Ալեքս Ալեքսիսյանի որդին, առաջարկեց հեռուստահաղորդում պատրաստել հոկեյի առաջին հայազգի վարպետի մասին: Ուրախությամբ համաձայնեցի: Հաղորդումը կայացավ, մեծ հետաքրքրություն առաջացրեց:

Հիշում եմ Գրիգոր Մկրտչյանի մոսկովյան բնակարանը: Այնտեղ ամեն ինչ հայկական էր, սկսած պատից կախված պատկական գորգից, վերջացրած հայկական երգերով, որ դաշնամուրի վրա կատարում էր Գրիգորի դուստրը՝ Մարգարիտը: Պահարաններից մեկն ամբողջությամբ հատկացված էր տանտիրոջ մարզական պարգեւներին:

– Հայրս երգում էր, մայրս՝ պարում, – պատմում է Գրիգոր Մկրտչյանը: Հայրս՝ վարպետ Մկրտիչը, եղեռնից մազապուրծ հայերից էր, որ 1915-ին հազարավոր բախտակիցների հետ հաստատվել էր Խարկովում, իսկ այնուհետեւ տեղափոխվել Կրասնոդար: Այստեղ էլ նա ընտանիք կազմեց, զավակներ ունեցավ: 1931 թ. մեր ընտանիքը տեղափոխվեց Մոսկվա եւ բնակություն հաստատեց Կրասնայա Պրեսնյա կոչվող թաղամասում: Այստեղ էր գտնվում «Պրեսնյայի պիոներների» մարզադաշտը: Ձմռանը տղաներն առանց ձեռքի կարող էին սահադաշտ գրավել: Ես ամռանը ֆուտբոլ էի խաղում, ձմռանը՝ հոկեյ:

1944 թ. ֆուտբոլի Մոսկվայի գավաթի եզրափակչում հանդիպեցին «Պրեսնյայի պիոներների» մարզադաշտի եւ «Կրիլյա սովետով» թիմերը, որը հանդես էր գալիս ԽՍՀՄ առաջնության «Բ» խմբում: Մեծ ջանքերի շնորհիվ միայն փոքրաթիվ ֆուտբոլիստներին հաջողվեց կոտրել «պիոներների» դիմադրությունը: Այդ հանդիպումը բախտորոշ էր «պիոներների» աջ եզրային հարձակվող Գրիգոր Մկրտչյանի համար: Նրան նկատեց «Կրիլյա սովետով» թիմի մարզիչ Գավրիիլ Կաչալինը եւ Գրիգորին հրավիրեց թիմ:

Մկրտչյանը շուտով սկսեց փայլել նաեւ ԽՍՀՄ առաջնությունում: Բայց պատահեց այնպես, որ շնորհալի երիտասարդը դավաճանեց ֆուտբոլին եւ հրապուրվեց հոկեյով:

1947 թ. Խորհրդային Միության տափօղակով հոկեյի գավաթի եզրափակչում այդ պատվավոր ավարը վիճարկում էին Մոսկվայի բանակայինները եւ «Աշխատանքային ռեզերվները»: Բանակայինների կազմում էին Վլադիմիր Նիկանորովը, Եվգենի Բաբիչը, Անատոլի Տարասովը եւ ուրիշներ: Միայն երկօրյա համառ պայքարից հետո փոքրաթիվ բանակայիններին հաջողվեց կոտրել մրցակցի դիմադրությունը, հաղթելով նվազագույն՝ 2:1 հաշվով: Եւ դրանում մեծապես «մեղավոր» էր դարպասապահ Գրիգոր Մկրտչյանը, որը պարզապես հրաշքներ էր գործում: Այդ հիշարժան խաղից մի քանի օր անց Անատոլի Տարասովը, որը բանակայինների խաղացող մարզիչն էր, Գրիգորին հրավիրեց իր թիմ: Շուտով Գրիգոր Մկրտչյանը դարձավ Բանակի կենտրոնական մարզական ակումբի հիմնական դարպասապահը, երկար տարիներ լինելով թիմի առանցքային խաղացողներից մեկը:

1948 թ. ԲԿՄԱ-ն նվաճեց ԽՍՀՄ չեմպիոնի կոչումը: Դրանից հետո երկու տարի եւս բանակայիններն արժանացան չեմպիոնի կոչման:

1951 թ. Գրիգոր Մկրտչյանը հակառակ իր ցանկության տեղափոխվեց նորաստեղծ ռազմաօդային ուժերի թիմ, որի հովանավորն էր «բոլոր ժողովուրդների հայր» Իոսիֆ Ստալինի որդին՝ ավիացիայի գեներալ մայոր Վասիլի Ստալինը: Այդ նրա նախաձեռնությամբ էին ստեղծվել ՌՕՈՒ-ի ֆուտբոլի եւ հոկեյի թիմերը, ուր հավաքվել էին այն ժամանակվա ուժեղագույն բանակային մարզիկները:

1951-53 թթ. օդայինի մարզիկները երեք անգամ անընդմեջ դարձան ԽՍՀՄ չեմպիոն: Գրիգոր Մկրտչյանի մարզական ավարը բավականին պատկառելի տեսք ունի՝ ԽՍՀՄ չեմպիոնի վեց ոսկե մեդալ: Բացի այդ, 1951 թ. արդեն Գրիգոր Մկրտչյանը ԽՍՀՄ վաստակավոր վարպետի կոչում էր ստացել: Ի դեպ, խորհրդային հոկեյիստներից երկրորդը: Նրանից առաջ այդ պատվավոր կոչմանը հանձնվել էր Անատոլի Տարասովին:

53-ին ԽՍՀՄ հավաքականը Ավստրիայի մայրաքաղաքում մասնակցեց ռուսական հոկեյիստների աշխարհի առաջնությանը: Դա նրա անդրանիկ մրցելույթն էր միջազգային ասպարեզում: Այդ խաղերը, որոնցում փայլեց հայազգի դարպասապահը, ցույց տվեցին, որ ԽՍՀՄ հավաքականն ի զորու է մրցել աշխարհի ուժեղագույն թիմերի հետ: Ավստրիայում նվաճելով պատվավոր առաջնությունը, թիմը սկսեց նախապատրաստվել աշխարհի առաջիկա առաջնությանը:

Եվ ինչպես ավարտվեց 1954 թ. ստոկհոլմյան առաջնությունը, ընթերցողն արդեն գիտի: Դրանից երկու տարի անց խորհրդային հոկեյիստները առաջին անգամ նվաճեցին նաեւ օլիմպիական խաղերի ոսկե մեդալները: Եւ այդ հաղթանակած թիմում առաջինների շարքում էր դարպասապահ Գրիգոր Մկրտչյանը:

Երկար տարիներ ԲԿՄԱ-ում եւ ԽՍՀՄ հավաքականում նրա կողքին էր խաղում Նիկոլայ Պուչկովը: Մկրտչյանն առաջինն էր, Պուչկովը՝ նրան փոխարինողը: Առաջին դարպասապահը սիրով իր փորձն էր փոխանցում կրտսեր խաղընկերոջը: Եւ երբ եկավ մեծ սպորտին հրաժեշտ տալու պահը, Գրիգորը հեռացավ հանգիստ խղճով: Նա կատարել էր իր մարզական եւ մանկավարժական պարտքը: Եւս շուտով Պուչկովը դարձավ աշխարհի թիվ մեկ դարպասապահը:

Իսկ Գրիգոր Մկրտչյանը հեռանալով մեծ սպորտից, ստանձնեց ԲԿՄԱ-ի երիտասարդական թիմի մարզչի պարտականությունները, թիմ, որը երեք տարի անընդմեջ իր հավասարը չունեցավ Խորհրդային Միությունում: Ապա նա 1960 թ. գլխավորեց բարձրագույն խմբում հանդես եկող Մոսկվայի «Լոկոմոտիվը»: Նույն թվականին Մկրտչյանի թիմը հասավ աննախադեպ հաջողության, դարձավ ԽՍՀՄ առաջնության բրոնզե մեդալակիր, իսկ թիմի լավագույն եռյակը՝ Յակուշեւ-Ժմեսկով-Ցիգանկով, ընդգրկվեց երկրի հավաքականի կազմում:

Երկար տարիներ աշխարհում հավասարը չունեին նաեւ գնդակով հոկեյի ԽՍՀՄ հավաքականները: Երկու անգամ՝ 1955 եւ 1967 թվականներին այդ թիմին աշխարհի առաջնության է նախապատրաստել Գրիգոր Մկրտչյանը, եւ երկու անգամ էլ խորհրդային մարզիկները դարձել են աշխարհի չեմպիոն: Այդ հաղթանակների եւ բարձրակարգ մարզիկներ պատրաստելու համար Գրիգոր Մկրտչյանին շնորհվել է Խորհրդային Միության վաստակավոր մարզչի պատվավոր կոչում: Եւ այսպես, Գրիգոր Մկրտչյանը, որին իրավամբ կարելի է համարել հոկեյի «գրոսմայստեր», կրում է մարզական աշխարհում հնարավոր բոլոր տիտղոսները: Նա օլիմպիական խաղերի չեմպիոն է, երկու անգամ եղել է աշխարհի եւ երեք անգամ Եվրոպայի չեմպիոն, ինն անգամ ոսկե մեդալ է նվաճել Խորհրդային Միության առաջնություններում: Իսկ եթե դրանց ավելացնենք ԽՍՀՄ սպորտի վաստակավոր վարպետի եւ վաստակավոր մարզչի կոչումները, ապա կհամոզվենք, որ նման մարզական ավարով շատերը չէ, որ կարող են հպարտանալ:

Այսօր էլ Գրիգոր Մկրտչյանն ակտիվորեն մասնակցում է Ռուսաստանի մարզական կյանքին: Նա Ռուսաստանի հոկեյի ֆեդերացիայի ամենագործունյա անդամներից մեկն է:

Ռուսական հոկեյի կենդանի հոբելյանը նաեւ մեր փառապանծված հայրենակիցն է, որի անհունով տրտասնց շնորհավորում ենք նրան:

ԼԵՒՈՆ ԱԶԻԶՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-96

Մայրաքաղաքը նախապատրաստվում է շախմատային օլիմպիադային

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒՆԻՍԻ, ՓԱՍՏ: Հունվարի 12-ին քաղաքապետ Վահագն Խաչատրյանի հրավիրած խորհրդակցությունը նվիրված էր այս տարի Երեւանում անցկացվելիք շախմատային օլիմպիադայի նախապատրաստական աշխատանքներին: Խորհրդակցությանը մասնակցում էին քաղաքապետի տեղակալները, տարբեր վարչությունների պետեր եւ Երեւանի հյուրանոցային տնտեսության տնօրեն Գագիկ Նոյանը: Ներկայացնելով օլիմպիադայի նախապատրաստման բազմաթիվ մեծ ու փոքր հիմնահարցերը, քաղաքապետը ուշադրություն հրավիրեց մայրաքաղաքի հյուրանոցները պատշաճ տեսքի բերելու եւ դրանց միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու խնդրին: Վահագն Խաչատրյանը քաղաքի գլխավոր ճարտարապետին եւ նկարչին հանձնարարեց նաեւ առաջիկա 15 օրվա ընթացքում ավարտել օլիմպիադայի խորհրդանիշը ստեղծելու աշխատանքները: ■

Ավստրալացիների ոսկե հունձքը

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՐՈՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

Ռիո դե Ժանեյրոյում տեղի ունեցած լողի աշխարհի առաջնությունում համոզիչ հաղթանակ տարան ավստրալացիները, որոնք փոքր լողավազանի ջրերից «որսացին» 26 մեդալ, որոնցից 12-ը՝ ոսկե: Տղամարդկանց մրցումներում

ավստրալացիները մեծ հաջողության հասան շնորհիվ Մեթյու Դանի, որը 400 մ լողատարածությունում 4 ոճերով դարձավ չեմպիոն, իսկ կանանց մեջ շնորհիվ Սամանտա Ռիլեյի, որը 100 մ լողատարածությունում աշխարհի երկու ռեկորդ սահմանեց եւ դեռ է մնա փոքր լողավազանների աշխարհի առաջնության գլխավոր հերոսը: Սյուզն Օ'Նիլն իր հերթին Ավստրալիային պարգեւեց 3 ոսկե մեդալ:

Լողային մարզաձեւերում մեծ հավակնություններ ունեցող Չինաստանի հավաքականը շահեց միայն 5 ոսկե մեդալ, այդ այն դեպքում, երբ 2 տարի առաջ Պալմայում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնությունում շահել էր 10 ոսկե մեդալ: Բրազիլիայի հավաքականն իր «տան» մեջ շնորհիվ տեղացի «աստղերի»՝ Բորգեսի եւ Շերերի, որոնք համատեղ նվաճեցին երեք ոսկե մեդալ, գրավեց թիմային հաշվարկով ընդհանուր 3-րդ տեղը:

Աշխարհի 3-րդ առաջնությունը կայանալու է Գյոթեբորգում (Շվեդիա) 1997 թ. ապրիլի 17-20-ը:

Աշխարհի առաջնության մեդալակիր երկրները.

		Ո	Ա	Բ	Ընդ
1.	Ավստրալիա	12	7	7	26
2.	Չինաստան	5	2	2	9
3.	Բրազիլիա	3	2	1	6
4.	Կանադա	2	5	-	7
5.	Կոստա Ռիկա	2	-	-	2
6.	Կուբա	2	-	-	2
7.	Գերմանիա	1	4	5	10
8.	Մեծ Բրիտանիա	1	2	1	4
9.	Նոր Զելանդիա	1	2	-	3
10.	Դանիա	1	1	2	4
11.	ԱՄՆ	1	-	2	3
12.	Վենեսուելա	1	-	1	2
13.	Հոլանդիա	-	3	-	3
14.	Ուկրաինա	-	2	-	2
15.	Ռուսաստան	-	1	2	3
16.	Սլովակիա	-	1	1	2
17.	Լեհաստան	-	-	3	3
18.	Շվեդիա	-	-	2	2
19.	Ֆրանսիա	-	-	1	1
20.	Հունգարիա	-	-	1	1
21.	Ռումինիա	-	-	1	1

Բարի ավանդույթը վերականգնվեց

Սան Ֆրանցիսկոյում ավարտվեց ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի վետերան ըմբիշների հանդիպումը: Ռուսաստանի պատվիրակության կազմում էր նաեւ ներկայումս Մոսկվայում բնակվող հայտնի հայազգի ատլետ Վաղարշակ Գրիգորյանը: Այս հանդիպումը, որ կայացավ Սան Ֆրանցիսկոյի համալսարանի մարզահամալիրում, կազմակերպել էր ԱՄՆ-ի սպորտի վետերանների ասոցիացիան: Հիշեցնենք, որ նախկինում (1971-ից) ավանդաբար անցկացվում էին ԽՍՀՄ-ի եւ ԱՄՆ-ի հավաքականների հանդիպումներ, որտեղ միշտ հաջող ելույթ էին ունենում Հայաստանի ըմբիշները: Երկու երկրների ազատ ոճի լավագույն մարզիկների հանդիպում ժամանակին անցկացվեց նաեւ Երեւանի մարզահամերգային համալիրում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Մեկ «Տորպեդոյից»՝ մյուս «Տորպեդո»

Ուկրաինայի ֆուտբոլի բարձրագույն խմբի առաջնության լավագույն ռմբարկու, Զապորոժիեի «Տորպեդո» թիմի հարձակվող, հայազգի ֆուտբոլիստ Արսեն Ավագովը այս տարի նույնպես հանդես է գալու «Տորպեդոյի» կազմում, բայց այս անգամ՝ Մոսկվայի: Ըստ մոսկովյան ակումբի ներկայացուցիչների, Ա. Ավագովն արդեն երկար ժամանակ է, ինչ գրավում է իրենց ուշադրությունը: Երբ նրանք համոզվեցին, որ նա կարող է օգտակար լինել մոսկվացիների գրոհներին իր ակտիվ եւ խելացի խաղով, պայմանագիր առաջարկեցին, որից ֆուտբոլիստը չի մերժել:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԱՅ ՔԵԶ ԲԱՆ

Գոլֆի 19-րդ անցքը

Անգլիայի «Սենտ Էնդրյու» գոլֆի դաշտում ամերիկացի չեմպիոն Ջոն Դեյլին եւ իր կինը պատրաստվում էին տոնակատարել իրենց ամուսնության տարեդարձը, երբ անկոչ հյուր եկավ «մասնակցելու» տոնակատարությանը: Այս անառակ տեսարանից զնցված Դեյլի կինը կախվեց ամուսնու վզից: Իսկ մերկ մարդուն հետապնդողը, որը կարծես մի հանդ էր ուզում բռնել, մերկ ցատկոտ կատարյալ պաշտպան չէր ունենալ, որի մեջքին գրված էր 19 թիվը եւ դեռ հետապնդումը պատվէր ունի: Չենք ուզում բացատրել, թե ինչ էր ընթերցողներին հավատացնել, որ գոլֆն ունի 18 անցք:

Բաժինը վարում է
ԱՐՄԵՆ ՔԱԼԱՆԹԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՆՈՐ 100-ԱՆՈՑ ԴՈԼԼԱՐԸ

Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին, Մ. Նահանգներն սկսել է նոր դոլլարների հրապարակումը: Կատարելագործված այդ թղթադրամները նախագծված են այնպես, որ տեխնոլոգիական նոր առաջընթացի պայմաններում ավելի ապահով դառնան եւ երկրորդ, դյուրությամբ ճանաչելի լինեն: Նոր թղթադրամները օժտված են բազմաթիվ նոր տարբերանշաններով, միաժամանակ պահպանելով իրենց հին, ամերիկյան նկարագիրը:

Սկսելով 100-անոց թղթադրամներից, Ֆեդերալ ռեզերվը 1996 թ. առաջին ամսվանից կիրառարկի դրանք: Ինչ վերաբերում է մյուս 50-անոց, 20-անոց եւ 10-անոց թղթադրամներին, դրանք հետզհետե կիրառարկվեն առաջիկա տարիներին: Այսուհանդերձ, ինչպես նախատես զգուշացրել են, նոր թղթադրամների հրապարակ գալով բացարձակապես չեն արժեզրկվի հները, որոնք Ֆեդերալ ռեզերվի տիրույթում հայտնվելու պահին շարունակ կփոխարինվեն նորերով:

Իսկ հիմա թե ի՞նչ փոփոխություններ են կատարվել նոր 100-անոց դոլլարների վրա եւ ապահովական ի՞նչ նոր նշաններով է օժտվել այն:

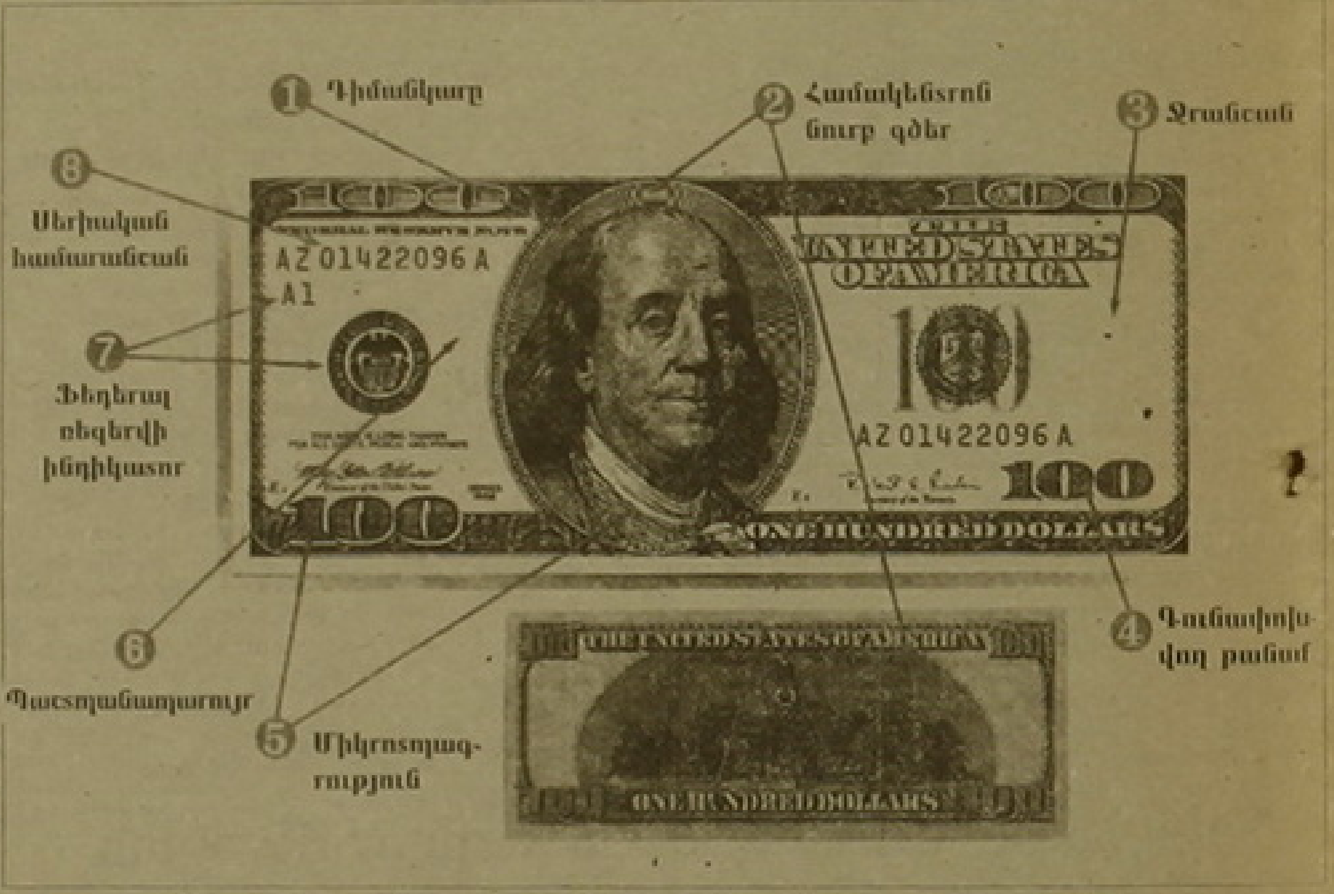

1. **Դիմանկարը:** Ավելի մեծացված ու տեղափոխված է Բենջամին Ֆրանկլինի մեզ ծանոթ դիմանկարը, որի վրա ավելացված են մանրամասներ, կեղծարարությունը դժվարացնելու նպատակով: Նոր թղթադրամներում Ֆրանկլինի դիմանկարը դրամատան կենտրոնից տեղաշարժված է մի փոքր ձախ, որպեսզի ծալելուց դիմանկարը չպատռվի կամ չմաշվի:

2. **Համակենտրոն նուրբ գծեր:** Թե՛ Բենջամին Ֆրանկլինի դիմանկարի եւ թե՛ թղթադրամի հակառակ կողմում, Անկախության դահլիճի ետեւի շուրջ խաչված համակենտրոն (կոնցենտրիկ) նուրբ գծերը դժվարացնում են կեղծումը:

3. **Ջրանշան:** Բենջամին Ֆրանկլինի ջրադրոշմը տեսանելի է թղթադրամի 2 կողմերից, այն լույսի դիմաց պահելու դեպքում:

4. **Գունափոխվող թանաք:** Նոր թղթադրամի ճակատային երեսի ներքեւի աջ մասում տպված թվանշանը (100) կանաչ գույնի է ուղիղ նայելու դեպքում, իսկ սեւ՝ անկյունագծով դիտելու պարագայում:

5. **Միկրոտպագրություն:** Բառեր, որ դրանք շատ մանր են, միկրոտպագրված բառերը դժվար է վերարտադրել: Թղթադրամի ճակատային կողմի ներքեւի ձախ հատվածում գտնվող 100 թվանշանի մեջ միկրոտպագրված են USA 100 բառերը, իսկ Ֆրանկլինի վերարկուի վրա՝ United States of America բառերը:

6. **Պաշտպանապարույր:** Պոլիմերային պաշտպանապարույրը (ալիքայ) տեղադրված հյուսված է ուղղահայաց դիրքով: Դրա վրա կարելի է կարդալ USA 100 տառերը թղթադրամի 2 կողմից էլ, այն լույսի դիմաց պահելու դեպքում: Հավելյալ պաշտպանապարույրն ուլտրամանուշակագույն լույսի ներքո դառնում է կարմիր:

7. **Ֆեդերալ ռեզերվի ինդիկատոր:** Սերիական համարից անմիջապես ներքեւ տպված են Ֆեդերալ ռեզերվի կնիքն ու համարանշանը:

8. **Սերիական համարանշան:** Հավելյալ 1 տառ է ավելացված սերիական համարանշանի վրա, տառերի եւ թվանշանների թիվը դարձնելով 11 (հին թղթադրամի վրա 10 տառ եւ թվանշան կար): Յուրաքանչյուր թղթադրամի համար նշանակի այս սերիական համարանշանը ընդամենը 2 տեղ է տպված:

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Երեւան, 375019 Այգեձորի 15

■ Ժողովրդավարության եւ զարգացման հիմնադրամին անհրաժեշտ են փորձառու դիտորդներ Դպրոցներին Ձմեռային Աջակցություն ծրագրում աշխատելու համար: Աշխատանքը ժամանակավոր է եւ տեւելու է մեկ ամիս:

■ Դիմորդները պետք է կարողանան հավաքել տվյալներ, գործ ունենալ թվերի հետ, լինեն ճշտապահ եւ կազմակերպված, ունենան բարձրագույն կրթություն, վարժ տիրապետեն ռուսերեն եւ հայերեն լեզուներին եւ պատրաստ լինեն աշխատանքի անցնելու այս տարվա փետրվարի 1-ից:

■ Թափուր աշխատատեղերից մի քանիսը դիմորդից պահանջում են ունենալ սարքին վիճակում գտնվող անձնական օգտագործման ավտոմեքենա: Ցանկալի է, որ դիմորդները ունենան մարդասիրական օգնության ծրագրերում աշխատելու փորձ, անգլերենի իմացություն եւ ծանոթ լինեն ջերմամեկուսիչ նյութերի օգտագործման եղանակներին:

■ Ներկայացվում է միայն գրավոր դիմում, երբ հնարավոր է անգլերեն լեզվով, նշելով կրթությունը, աշխատանքային փորձը եւ երեք երաշխավորող անձերի տվյալները: Դիմել մինչեւ սույն թվի հունվարի 19-ը: Հեռախոսային դիմումներ չեն ընդունվում:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. [illegible] 2026. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 12. 01. 1996. Գինը 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@